

EVIDENSBASERAD PRAKTIK INOM SOCIALTJÄNSTEN

Barn- och Unga satsningen

REDOVISNING AV 2016 ÅRS ARBETE

Innehåll

Summering och slutsatser	4
Bakgrund och sammanhang.....	6
BoU-satsningen (2011-2016).....	6
Underlag och mall för redovisningen av 2016 års arbete	7
Utvecklingsledarna och framtiden i samverkans- och stödstrukturen	10
Utvecklingsledarnas antal har ökat genom åren.....	10
Två tredjedelar tillhör ett kommun- eller regionförbund	10
Hur blir det framöver?.....	10
Samverkan med annat utvecklingsarbete och BBIC-nätverken.....	12
Övergripande samverkan.....	12
Samverkan med missbruks-och beroendevården	12
Samverkan med Psykisk hälsa	13
Länsstyrelserna - våld i nära relationer och ensamkommande barn	14
Övrig samverkan	14
Samarbete med de regionala BBIC- nätverken	15
Implementeringen av reviderade BBIC	15
Systematisk uppföljning – en prioriterad fråga	18
Ännu ett år i väntan på systematisk uppföljning.....	18
Ingen kommun har IT-system för BBIC-statistik	19
Webb-kollen Barn och unga.....	19
Öppna jämförelser (ÖJ).....	20
Uppföljning av placeringar.....	21
Uppföljning av gemensamma avtal.....	22
Uppföljning av tidiga insatser	22
Rutiner för missförhållanden	22
Barn och ungas brukarmedverkan för verksamhetsutveckling	23
Barns brukarmedverkan i BoU-satsningen	23
Forskningscirkelarna	23
Västernorrlandsmodellen	25
Lära av fosterbarn	25
Övrigt arbete om barns brukarmedverkan och delaktighet	26
Användardriven innovation ligger utanför BoU-satsningen.....	27
Spridning av Socialstyrelsens kunskapsprodukter	28
Familjehemsutbildning och regional samordning av familjehemsvård.....	28
Övriga spridningsaktiviteter av Socialstyrelsens kunskapsstöd.....	32
Placerade barns skolgång och hälsa	33
Skolsatsningar finns i många län	33
SkolFam och Letterbox Club.....	33
Hälsa-och läkarundersökningar	34
Samverkan socialtjänst, hälso-och sjukvård och skola.....	35

BoU-satsningen och kompetensfrågorna	37
Regeringens kompetenssatsningar.....	37
Den regionala samordningen kring kompetensfrågorna	37
Kompletteringsutbildning – en fråga lagd på is	38
Länens introduktions- och kompetensprogram.....	38
Utbildning för arbete med ensamkommande barn	41
Arbetsledarutbildningar	41
Uppdragsutbildningar	42
Handlingsplanen och personalrörligheten	43
Utvecklingsarbetet och personalrörligheten	43
Handlingsplanen.....	44
Utvärdering och forskning på BoU-satsningen	46
Extern utvärdering	46
Forskning på BoU-satsningen	47
Den nationella samordningen	48
SKL:s roll och utgångspunkter i utvecklingsarbetet	48
Arbetsgrupperna.....	48
Samarbetet med Socialstyrelsen i olika regeringsuppdrag.....	49
Utveckling av BBIC för systematisk uppföljning	50
Hälsa- och läkarundersökningar av placerade barn	51
Handlingsplanen och utvecklingsarbetet	51
Samverkan med regeringens samordnare.....	51
Den nationella samordningen	52
Det nationella BoU-nätverket	52
Nationellt BoU-nätverk & BBIC-samordnare	53
Medlemsbesök	53

Summering och slutsatser

Utvecklingsarbetet inom den sociala barn- och ungdomsvården bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Överenskommelsen (2011-16) har gjort det möjligt för länen att anställa regionala utvecklingsledare, enkelt uttryckt Barn- och Unga satsningen. År 2016 var det sista året för denna satsning.

Det fanns under 2016 en eller flera utvecklingsledare i alla län, sammanlagt 37 utvecklingsledare i landet. De regionala utvecklingsledarna har med åren blivit ett etablerat begrepp. De är exempelvis särskilt utpekade som samarbetspartners i Cecilia Grefves uppdrag, regeringens nationella samordnare inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Utvecklingsledarna har samverkat med andra utvecklingsområden i de regionala stödstrukturerna, främst missbruksområdet och psykisk hälsa, men också med de regionala BBIC-nätverken och med länsstyrelserna när det gäller våld i nära relationer och ensamkommande barn.

En prioriterad fråga har varit systematisk uppföljning och utveckling av BBIC-statistik. Socialstyrelsen har lämnat förslag på BBIC-variabler för statistik som är frivilliga för kommunerna att använda, och SKL har testat ett antal av variablerna i webb-kollen. Av lärens rapporter framgår det att de väntar på att Socialstyrelsen och SKL ska ange vilka variabler som kan användas. Ingen kommun verkar ha ställt krav på sin IT-leverantör vad gäller BBIC-statistik. Det är uppenbart att den nationella nivån bör samordna och kraftfullt stödja kommunerna i detta arbete. Av flertalet rapporter framgår att Socialstyrelsens stöd för implementeringen av reviderade BBIC behövt kompletteras med mer praktiskt stöd. Många har uppskattat att SKL kompletterat med webbaserade utbildningar med övningsexempel.

I majoriteten av län pågår utvecklingsarbete kring barns brukarmedverkan i den sociala barnvården. De satsningar som regeringens nationella samordnare gjort för att öka barns medskapande nämns i några rapporter. Dock är få av dessa projekt samordnade på regional nivå. Risken är att erfarenheterna stannar i enskilda kommuner.

I alla län pågår regional samverkan kring familjehemsvården. Fyra-fem län har/håller på att bygga upp en länsgemensam resurs kring rekrytering, utredning, utbildning och stöd. Spridningen av familjehemsutbildningen har fortsatt, men många län har haft svårt att möta efterfrågan då det inte funnits tid att utbilda utbildare, utbildningar har ställts in etc. Socialstyrelsens stöd upphörde vid halvårsskiftet 2014, man befärar att det kommer att urholka kvaliteten och leda till stora olikheter i landet.

I 20 län har man träffat överenskommelser med hälso- och sjukvården om läkarundersökningar av alla placerade barn. Målet är att alla barns hälsoproblem upptäcks och åtgärdas på ett tidigt stadium. Utvecklingsledarna har en viktig uppgift att stödja länen i implementeringen av överenskommelserna.

Regeringens kompetenssatsningar för personal inom den sociala barn- och ungdomsvården har involverat den regionala nivån. Den regionala samordningen har ökat och 13 län har byggt upp och flertalet planerar att ta fram introduktions- och kompetensstöd för olika faser i yrkeslivet.

Den regionala nivån har blivit en strategiskt viktig arena för att samordna och stödja kommunerna. SKL har en betydelsefull roll att fånga upp och driva strategiskt viktiga frågor så att inte alla behöver uppfinna hjulet. Arbetet med arbetsgrupper har varit ett sätt att ”dela upp jobbet” – där utvecklingsledarna deltagit efter intresse. Spridningsgruppen, med fem utvecklingsledare, är ett bra exempel på en win-win – situation. Gruppen hjälper Socialstyrelsens att föra ut sina kunskapsprodukter, samtidigt kan den föra fram vad landets kommuner har för behov. Spridningsgruppen har kommit att bli ett etablerat samarbetsforum som Socialstyrelsen sammankallar ett par gånger per termin. Denna form planeras bli modell för andra sakområden.

Barn – och unga satsningen har utvärderats av en extern utvärderare; Professional Management. Utvärderingen visade att 75 procent av kommunerna var nöjda med utvecklingsledarnas insatser, och att de varit ett strategiskt viktigt stöd och att satsningen är välintegrerad i de regionala samverkans- och stödstrukturerna. Samtidigt ansåg många att framtiden för det regionala utvecklingsarbetet var osäker när den statliga satsningen upphört. Men i hälften av länen fanns det finansiering av utvecklingsledarna för 2017, för den andra hälften finansiering för minst 2018.

Sammanställningen visar att det pågår mycket kvalificerat arbete på regional nivå som också kan avlasta kommunerna. Samtidigt visar rapporterna att läget fortfarande är ansträngt i socialtjänsten, bl.a. på grund av mycket omställningsarbete avseende ensamkommande barn. På grund av personalomsättning har också utvecklingsarbetet gått långsammare eller fått läggas på is. Trots detta präglas utvecklingsarbetet av vilja och engagemang att förändra och förbättra den sociala barn- och ungdomsvården.

Visst utvecklingsarbete har också kommit till stånd på grund av personalrörligheten. Till exempel arbetet med introduktionskurser, arbetstygds-mätningar och arbetet med ett traineeprogram. (Jönköping)

Det har också varit påtagligt vid länsdialogerna och spridningen av handlingsplanen ”Stärkt skydd barn och unga”- att det finns en kraft och förändringsvilja i kommunerna. Det ger en helt annan bild än den dystra bild som framställs i media.

Bakgrund och sammanhang

Det regionala utvecklingsarbetet inom den sociala barn- och ungdomsvården bygger på en överenskommelse mellan regeringen och SKL som skrevs under i januari 2011; ”Stöd till en evidensbaserad praktik för god kvalitet inom socialtjänstens område”.

Utvecklingsarbetet är en del av de regionala samverkans- och stödstrukturerna till stöd för kunskapsutvecklingen. Målet är att de långsiktigt ska försörja det egna länet/ den egna regionen med ett praktiskt verksamhetsstöd och även utgöra en arena för politiska prioriteringar och strategier inom vård och omsorg. Stödstrukturerna ska skapa förutsättningar för en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten och berörda delar av hälso- och sjukvården.

BoU-satsningen (2011-2016)

Utvecklingsarbetet inom den sociala barn- och ungdomsvården, den så kallade BoU-satsningen, handlar om att initiera ett långsiktigt förbättringsarbete inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Utgångspunkterna för BoU-satsningen finns formulerat i överenskommelserna mellan regeringen och SKL.

I den första överenskommelsen för 2011 går bland annat att läsa:

Medel avsätts för att möjliggöra anställning av personal med särskild kompetens att driva förbättringsarbete.

Anställningarna ska vara kopplade till de regionala stödstrukturerna och förväntas realiserats under andra halvåret 2011.

Ett prioriterat område för 2011 är att stödja huvudmännen och alternativa utförare i systematisk och kontinuerlig uppföljning av barn och unga placerade i familjehem och HVB.

För att ta del av de statliga utvecklingsmedlen ska huvudmännen tydliggöra hur utvecklings-ledarna ska ingå i den regionala strukturen för stöd till socialtjänstens olika delar. [...] Det ska även finnas konkretiserade mål och uppdrag för dessa personer. Bland annat ska huvudmännen redovisa på vilket sätt dessa medel används för att komplettera och förstärka det arbete som bedrivs inom de regionala BBIC-nätverken.

SKL fick enligt överenskommelsen i uppgift att samordna, stödja och följa arbetet med regionala utvecklingsledare.

Samtliga län har sedan starten valt att anställa utvecklingsledare inom den sociala barn- och ungdomsvården

Enligt överenskommelsen från 2011 skulle utvecklingsarbetet utvärderas. SKL gav Professional Management AB i uppdrag att utvärdera BoU-satsningen. En delrapport presenterades i början av 2013 och en slutrapport 2016.

En utvidgning av utvecklingsarbetet 2013

Inledningsvis var arbetet inriktat på barn och unga placerade i familjehem och HVB. Bakgrunden till detta är betänkandena ”Vanvård i social barnavård” (SOU 2011:61) och ”Barnen som samhället svek” (SOU 2011:9) där det framkom att det funnits och alltjämt finns stora brister i den sociala barnavården. Det ansågs angeläget att förbättra uppföljningen av de placerade barnens situation

och behov och vidta åtgärder för att förebygga och agera vid övergrepp och försummelser i samhällsvården.

Från och med 2013 kom utvecklingsarbetet att omfatta hela den sociala barn- och ungdomsvården. Mellan 2013-14 fanns också ett samarbetsprojekt mellan BoU-satsningen och Kunskap till Praktik (KtP), om förbättrad intern samverkan mellan socialtjänstens barn- och ungdomsvård respektive missbruksvård.

Minskning av stödet till utvecklingsarbetet sedan 2015

Förutsättningarna för utvecklingsarbetet 2015 ändrades radikalt hösten innan. Det tydliggjordes i budgetproposition genom en halvering av förväntade utvecklingsmedel, något som varken SKL eller länen var beredda på. Det fanns en förväntan om nedtrappningar men att förändringen skulle bli så drastisk och meddelas över en natt kom som en överraskning och skapade ett visst förtroendeglapp mellan lokal/regional nivå och staten. Inför 2015 fick länen en mindre pott medel och ta fram en plan över vilka prioriteringar som skulle göras i respektive län. Överenskommelsen för 2016 var uppbyggd på samma sätt som föregående år.

En plan för det fortsatta arbetet

Satsningen på stöd till EBP avslutades år 2016. Av överenskommelsen framgår det att en plan ska tas fram, dels för att säkra långsiktigheten av de regionala samverkans- och stödstrukturerna, dels för att säkra stödstrukturens samverkan med Socialstyrelsen och andra centrala aktörer. Planen ska tas fram av SKL, Socialstyrelsen, de regionala samverkans- och stödstrukturerna och andra centrala aktörer. Ett förslag till presenterades i slutet av året och innehåller en modell för långsiktig samverkan mellan SKL, Socialstyrelsen och de regionala samverkans- och stödstrukturerna. Planen bygger på ett tre-delat partnerskap och innehållet ska diskuteras vid länsdialoger under 2017.

Underlag och mall för redovisningen av 2016 års arbete

Denna redovisning bygger på återrapporter från de 21 län som inkom i februari 2017. Redovisningen bygger på vad länen faktiskt har valt att redovisa utifrån frågorna i mallen nedan. Det varierar dock vad länen valt att ta med och lägga tonvikt på, vilket påverkar sammanställningen i sin helhet. Kontakter har därför tagits med en del län för att utveckla områden så att sammanställningen ger en mer rättvis och balanserad bild. Citaten i rapporten är hämtade från länens återrapporter.

Under hösten 2016 sändes en PM ut från den nationella samordningen med en mall för vad länens återrapporter skulle innehålla:

1. Finns det prioritering och egen permanent finansiering av detta verksamhetsområde i den regionala samverkans- och stödstrukturen?
2. Regionala utvecklingsledare
 - a) Hur många BoU-utvecklingsledare fanns det i länet/delregionen under 2016?
 - b) I vilken omfattning har utvecklingsledaren/na arbetat?
 - c) Kommer det att finnas utvecklingsledare för BoU i länet under 2017?
 - d) I vilken omfattning kommer utvecklingsledaren/na att arbeta?
 - e) Vad händer i detta avseende efter 2017?

3. Beskriv samverkan med andra utvecklingsarbeten av relevans för BoU-satsningen?
4. Beskriv hur de privata utförarna har deltagit i utvecklingsarbetet.
5. BBIC
 - a) Hur kompletterar och förstärker utvecklingsledaren/na det regionala BBIC-nätverket?
 - b) Socialstyrelsens stöd för implementering av nya BBIC. Vad är länets/kommunernas erfarenheter? Vad har varit bra? Vad har varit svagheter??
6. Arbetet med de prioriterade frågorna inom BoU-satsningen under 2016. Beskriv vad som har genomförts och hur när det gäller följande:
 - a) Systematisk uppföljning av barn och unga i den sociala barn- och ungdomsvården
 - IT-stöd för BBIC för att underlätta systematisk uppföljning
 - Utvecklingsarbete kring ÖJ
 - Utvecklingsarbete med Webb-kollen
 - Annat
 - b) Barns brukarmedverkan
 - Implementering av någon modell för barns brukarmedverkan
 - Deltagande i FoU-cirklar
 - Annat
 - c) Placerade barns hälsa och skolgång
 - Implementering av överenskommelse om hälso-och läkarundersökningar, inklusive tandvård
 - Utvecklingsarbete kring placerade barns skolgång
 - Annat
 - d) Spridning av Socialstyrelsens utbildningsmaterial ”Ett hem att växa i”
 - Har arbetet samordnats regionalt?
 - Hur många familjehemsutbildare fanns i länet 2016? Behov av att utbilda nya familjehemsutbildare? Hur har behovet av att utbilda nya utbildare tillgodosetts?
 - Har utbildarna fått stöd och möjligheter till erfarenhetsutbyte?
 - Hur många familjehem (cirka) har utbildats i länet 2016?

Erfarenheter av familjehemsutbildning till särskilda grupper; släktinghem respektive ensamkommande barn?

Har utbildningarna påverkats av att Socialstyrelsen inte längre ger nationellt stöd? Hur?

Annat

e) Spridning av andra kunskapsprodukter från Socialstyrelsen?

7. Hur stor del av kommunerna i ert län/region har deltagit i utvecklingsarbetet?

8. Har utvecklingsledaren/na involverats i Socialstyrelsens kompetenssatsningar inom den sociala barn- och ungdomsvården? (t ex Stöd till introduktion, Uppdragsutbildningar, Kompetensmedel till kommunerna)

Om ja, beskriv hur? Eventuella resultat? (t ex länsgemensam introduktion har byggts upp)

9. Har utvecklingsledaren/na involverats i implementeringen av SKLs handlingsplan? Om ja, beskriv hur? Eventuella resultat?

10. Har utvecklingsarbetet påverkats av den personalrörlighet som rapporteras finnas inom den sociala barn- och ungdomsvården? Om ja, beskriv hur?

11. Samordningen och stödet från den nationella projektledningen på SKL. Vad har fungerat bra, vad har varit svagheter?

12. Övrigt ni vill berätta för SKL om BoU-satsningen.

Utvecklingsledarna och framtiden i samverkans- och stödstrukturen

Överenskommelsen har gett länen möjlighet att anställa regionala utvecklingsledare inom den sociala barn- och ungdomsvården. År 2016 var överenskommelsens sista år och en viktig fråga var förstås hur länen planerat för fortsättning med utvecklingsledare på barn- och unga området.

Utvecklingsledarnas antal har ökat genom åren

Sammanlagt fanns det 37 utvecklingsledare i länen vid årets slut.

Samtliga län har en eller flera utvecklingsledare. Vanligast är det med en utvecklingsledare per län. Men i 8 län finns två – fyra utvecklingsledare som tillsammans arbetar upp mot heltid eller mer.

Några utvecklingsledare arbetar inte enbart med BoU-området utan också med funktionshinder eller psykisk hälsa. (**Västernorrland** respektive **Jämtland**)

Det förekommer också att man utöver utvecklingsledaren anställer resurspersoner för speciella uppdrag, exempelvis för kompetensfrågor (**Kalmar, Halland**).

I de två största länen har man delat in länen i delregioner. I **Stockholms län** har man valt att knyta fyra utvecklingsledare till fyra FoU-miljöer i länet (**Stockholms stad, Stockholm nordost, Stockholm nordväst samt Södertörn**). Utvecklingsledarna arbetar hel- eller deltid med olika frågor, på **Södertörn** arbetar utvecklingsledaren enbart med familjehemsfrågor. Samordning sker via KSL (Kommunerna i Stockholms Län).

Västra Götaland har med sina fyra kommunalförbund (**Boråsregionen, Fyrbodal, Göteborgsregionen och Skaraborg**) fyra utvecklingsledare, en för varje delregion. I **Fyrbodal** är benämningen IFO-nätverksledare där uppdraget som regional utvecklingsledare BoU ingår som en del av tjänsten, ca 50 %.

Sammanfattningsvis har utvecklingsledarnas antal succesivt ökat i landet från 26 personer år 2012, till 37 personer år 2016.

Ungefär en fjärdedel har varit med från starten. Under 2016 har fem utvecklingsledare slutat, varav två på grund av ålderspension.

Två tredjedelar tillhör ett kommun- eller regionförbund

De regionala samverkans- och stödstrukturernas uppbyggnad och placering varierar i landet vilket också speglar var utvecklingsledarna har sin anställning. Av de 37 utvecklingsledarna tillhör majoriteten en kommun, ett kommunal- eller regionförbund och en tredjedel tillhör (12 personer) en FoU-miljö. Men det är inte alltid renodlat, i flera län är FoU-miljöerna integrerade med kommun/al-förbunden/ regionförbunden, exempelvis Göteborgsregionen och FoUiVäst.

Hur blir det framöver?

Redovisningarna går att dela in i tre kategorier. Län där finansieringen är säkrad fram till åtminstone 2018, län där det finns finansiering år 2017 och i en tredje är finansieringen osäker sedan under 2017.

Svaren redovisas utifrån svar från 27 län/delregioner (19 län + 2 län med fyra delregioner)

Ungefär hälften av länen har finansiering även under 2018, medan det är osäkert i hälften av länen efter 2017. I tre län är det osäkert redan under 2017.

Hälften av länen fortsätter åtminstone 2018

I 9 län/delregioner finns beslut om att prioritera området barn-och unga fram till åtminstone 2018 eller längre. I Göteborgsregionen finns beslut om finansiering till och med 2019

I en del län finns beslut om permanent finansiering, t ex **Dalarna och Sörmland**. Men det finns ändå viss osäkerhet. **Dalarna** som har en permanent finansiering av utvecklingsledaren beskriver dilemmat.

”Det finns en osäkerhet med i bilden då en process med regionbildning startar i länet (storregion alt länsregion). Inte heller någon garanti att barn och unga frågor så som vi arbetar med dem i dag prioriteras. Grundtjänst som utvecklingsledare, inte specifikt område”

I 3 län/delregioner finns beslut om fortsättning, men där förväntas utvecklingsledaren arbeta med hela IFO.

Hälften av länen har beslut om fortsättning 2017

I 12 län/delregioner finns det utvecklingsledare på hel-eller deltid under 2017, men därefter är det oklart.

I flera rapporter beskrivs det att beslutsorgan i länen kommer att ta ställning till fortsättningen år från år.

I några län arbetar med lösningar på sikt.

*”Målsättningen är att permanenta den regionala samverkans- och stödstrukturen genom regional och kommunal finansiering.” **Kronoberg***

I **Jämtland** ska en långsiktig plan tas fram för arbetet efter 2017.

För ett fåtal län osäkerhet redan under 2017

I tre län är det mycket osäkert om utvecklingsarbetet kan pågå hela 2017.

I **Norrbottnen** finns en finansiering fram till maj. Därefter finns troligen ingen utvecklingsledare utan en ”samverkansledare” med olika uppdrag.

Västmanland har en utvecklingsledare finansierad fram till september 2017. Därefter finns en utvecklingsstrategi men med mycket begränsade möjligheter att upprätthålla det utvecklingsledaren gjort, som att ha kontakt med BBIC-nätverket, nätverket för familjehemshandläggare eller arrangera familjehemsutbildning.

För **Uppsala läns** del är det oklart på grund av regionbildningen Utvecklingsledaren som också är FoU-ledare bevakar frågan och deltar vid de nationella nätverksträffarna.

Samverkan med annat utvecklingsarbete och BBIC-nätverken

Enligt överenskommelsen ska utvecklingsledningens arbete integreras i de regionala samverkans- och stödstrukturerna. En styrka är att här finns mycket av det totala regionala utvecklingsarbetet samlat. Utvecklingsledningarna är ofta kollegor med gemensamt kontor och struktur för samverkan. Utvecklingsledningarna ska också komplettera och förstärka de regionala BBIC-nätverken, de utgör en viktig del i den regionala strukturen.

Det finns en tydlig vilja i länet att samarbeta för att öka nyttan av olika uppdrag som i detta fall rör barn och unga och deras livsvillkor. (Kronoberg)

Övergripande samverkan

I länen finns olika strukturer för samverkan exempelvis genom Norrbus, Västbus, Jämtbus, Barnsam (Region **Gotlands** struktur för samverkan.)

Jönköpings län beskriver den övergripande samverkan på det här sättet:

En nära samverkan sker också med framförallt skolan och hälso- och sjukvården inom det gemensamma ledningssystemet för samverkan som finns i länet. Där finns en strategigrupp för barnfrågor som hanterar ett flertal utvecklingsarbeten som sker i samverkan mellan olika huvudmän. Till exempel:

Följer strategigruppen arbete med tidigare satsningar i länet såsom barn- och ungdomshälsan (1:a linjens psykiatri för barn och unga), familjecentraler och Barnahus.

Nedan beskrivs några av de utvecklingsarbeten som utvecklingsledningarna samarbetar med

Samverkan med missbruks-och beroendevården

I **Halland** arbetar BoU tillsammans med programområde missbruk och beroende i en gemensam utbildningssatsning, ”Individ och familj”, utifrån området barn- och föräldraperspektiv där alla halländska kommuner deltar. Utbildningen kommer att följas upp under 2017. I samarbete med programområde missbruk och beroende, brukarorganisationer och länsstyrelsen har filmen ”Hej det var längesedan ” spelats in. Filmen har som budskap att det finns hjälp att få när det är jobbigt hemma med föräldrar som har missbruksberoende och/eller psykisk ohälsa. Huvudpersonerna i filmen spelar sig själva och har kommit med idén till filmen.

I **Jönköpings län** har Barn- och unga området främst samverkat med missbruksområdet och försörjningsstöd. Tillsammans med missbruksområdet har FIFA-projektet pågått hela 2016. FIFA-projektet (Förebyggande insatser i familjer med missbruk) handlar om att införa ett familjeinriktat arbetssätt i familjer där det förekommer missbruk. I dagsläget är det tre av länets kommuner som deltar aktivt och forskning är kopplat till projektet. Ett arbete pågår för att starta Mini-Maria på tre orter i länet.

I **Fyrbodal** pågår också ett arbete med att undersöka förutsättningar för att starta ett Mini-Maria

I **Kalmar län** har de båda utvecklingsledarna för BoU respektive Missbruk och beroende ett tätt samarbete när det gäller Familjeorienterat arbetssätt. De har gemensamt kartlagt läget och behoven för att komma vidare i kommunerna, och har presenterat arbetet på en temadag för uppföljning av handlingsplanen Stärkt skydd barn och unga.

I **Uppsala län** har man samarbetat kring Stärkt barn- föräldra- och familjeperspektiv, och en kurs omfattande fyra hel-dagar med 45 deltagare från såväl socialtjänstens missbruk och barn och unga som från Akademiska sjukhuset.

BoU-utvecklingsledare i **Värmland** och utvecklingsledare vid Värmlands läns vårdförbund (tidigare Kunskap till praktik) har samarbetat kring implementeringen av länsöverenskommelsen Barn och unga i risk- och missbruk; från upptäckt till behandling. Samarbetet har handlat om utbildningsplanering och genomförande av konferens. Samarbete har skett med Länsstyrelsens ANDT-samordnare i arbetet med att implementera länsöverenskommelse för barn och unga i risk- eller missbruk.

Samverkan med Psykisk hälsa

Under året har ett samarbete skett med **Jämtlands** samordnare för psykisk hälsa. Bland annat har utvecklingsledaren och samordnaren för psykisk hälsa, tillsammans med representanter från kommunerna och regionen, tagit fram en länsgemensam analys och handlingsplan inom ramen för 2016 års överenskommelse psykisk hälsa. Vidare har ett utvecklingsarbete kring att ta fram stödmaterial för att hålla samverkansmöten, SIP skett under året. I det arbetet har utvecklingsledaren BoU, utvecklingsledaren funktionshinderområdet, samordnare psykisk hälsa samt utvecklingsledare äldreområdet varit delaktiga. Ett nära samarbete har även skett med FoU-Jämt inom ramen för det regionala analysarbetet av Öppna Jämförelser.

I **Jönköpings län** arbetar man med FAKTA-dokument – kommuner och landsting skriver gemensamt FAKTA-dokument som ger kunskapsbas och vägledning för vårdkedjor för 10 olika psykiatriska tillstånd för barn och unga. Ett utvecklingsarbete med ungdomsmottagningarna pågår samtidigt som organisationen i länet ses över.

Utvecklingsledaren i **Skaraborg** har i sitt uppdrag inom ramen för Vård-samverkan genomfört föreläsningar om samverkan, första linjen och SIP/Västbus. Vidare har utvecklingsledaren arbetat för bättre samverkan mellan regional vård och kommunala verksamheter. I projektet har man inventerat vad lokala samverkansgrupper inom VästBUS har för behov av stöd och hjälp och försökt åtgärda detta. Syftet med projektet var att ge lokala samverkansgrupper anpassat stöd för att identifiera förbättringsområden och formalisera en långsiktig handlingsplan för barn och unga. Arbetet har gett effekt men är inte klart. Vidare har det gjorts kartläggning och analysarbete utifrån handlingsplanen Psykisk hälsa på länsnivå. Ett fokusområde är barn och unga och då främst samverkan mellan skola och elevhälsa. Det pågår också ett arbete med att ta fram inriktningsdokument för ungdomsmottagningarna i länet, samt att fördela medel till ungdomsmottagningar.

Psykisk hälsa analys och handlingsplan gemensam för länets kommuner och landstinget, Satsningen på ungdomsmottagningar, Strategi för psykisk hälsa i **Norrbottnen** är påbörjad. Projektet Tillgängliga samordnade individuella planer fortsätter under året. Projektets mål är att ta fram förbättrade arbetssätt och metoder utifrån ett patient- och brukarperspektiv med trygghet, tillgänglighet och säkerhet i fokus. Projektet berör alla åldersgrupper och startade under 2016. Ett nytt IT-stöd Lifecare för barn och unga ska påbörjas.

Länsstyrelserna - våld i nära relationer och ensamkommande barn

Det länsgemensamma arbetet i **Halland** mot våld i nära relationer är kopplat till programområdet och det finns ett nära samarbete med länsstyrelsens samordnare mot våld i nära relationer och länets nätverk. Ett samarbete finns också med länsstyrelsen kring ANDT-strategin. **Jönköpings län** samverkar med länsstyrelsen i frågor som rör integration och då främst ensamkommande barn. Viss samverkan finns också kring våld i nära relationer, även om det inte fungerar lika bra. I **Jämtland** samarbetar utvecklingsledaren med länsstyrelsens utvecklingsledare för våld i nära relationer samt med länsstyrelsens integrations-samordnare för ensamkommande barn i olika frågor. Bland annat har utvecklingsledaren i Jämtland deltagit i det regionala ensamkommandenätverket som leds av integrations-samordnaren på Länsstyrelsen.

Ett stort utvecklingsarbete när det gäller ensamkommande barn är i gjort i länet; FoU Valfärd har tagit fram en uppföljningsmodell för mottagande av ensamkommande barn i **Västerbotten**. Samverkan har skett med barnnätverket för Våld i nära relationer som länsstyrelsen är huvudman för. Utvecklingsledarna har deltagit i nätverksträffar där man tagit del av information om aktiviteter i ämnet och kunnat sprida vidare samt förmedlat olika kunskapsprodukter till kommunerna.

Samarbete har skett med processledare på Länsstyrelsen för våld i nära relationer, Barnahus Värmland och FOU Valfärd **Värmland** när det gäller planering och genomförande av en länsgemensam utbildningsdag om *"Våld mot barn – avvägningar i barnavårdsärenden"*. Nära 300 personer deltog från samtliga värmländska kommuner. Samordning kring vem som ger information till kommunerna om ensamkommande har skett med utvecklingsledare vid Länsstyrelsen.

I **Uppsala län** pågår ett forsknings- och utvecklingsprojekt om ensamkommande unga och posttraumatisk stress, "Teaching Recovery Techniques" (TrT). Riktat sig till personal i 1:a linjen såsom skolkuratorer, HVB- personal, asyl-sjukvård m.fl. som erbjuder de ensamkommande ungdomar som screenats för post-traumatisk stress att delta i gruppbaseade programmet TrT. Parter är Uppsala universitet, FoU, socialtjänsten i tre kommuner, elevhälsa, asyl-sjukvård, BUP samt Röda korset. F.n. genomförs en pilotstudie. Kunskaperna förväntas utveckla stöd i 1:a linjen till ensamkommande ungdomar, ge vetenskaplig kunskap samt kunskap om hur deltagande verksamheter har riggat för programmet

Övrig samverkan

Funktionshinder

Blekinge rapporterar om samverkan med utvecklingsledaren på funktionshinderområdet kring insatser för föräldrastöd i samband med graviditet efter föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning. En kartläggning har gjorts under 2016 hur stödet fungerar inom olika verksamheter; socialtjänst, mödra- och barnhälsovård, vuxenpsykiatri och habilitering.

I **Gävleborg** har samarbetet bl.a. handlat om träffar med personer som arbetar med barn med funktionsnedsättning samt planering och genomförande av gemensamma forskningscirkel för barns delaktighet mellan LSS- och IFO-området.

e-Hälsa

Samarbete med utvecklingsledare inom e-hälsa i **Värmland** har skett i samband med att kommunerna bjudits in att diskutera digitalisering: Ett fokus är säker meddelandehantering för att underlätta samverkan med andra verksamheter. Arbetet är i sin linda men behoven blir allt tydligare i och med att samverkan behöver bli mer effektiv. Utvecklingsledaren för e-hälsa fortsätter detta arbete även under 2017.

Utvecklingsarbete med välfärdsteknologi gemensam handlingsplan för länets kommuner pågår i **Norrbottnen**

Försörjningsstöd

Samarbetet med försörjningsstödsområdet i **Jönköpings län** har främst handlat om projektet Letterbox Club Sverige där 23 barn i familjer med långvarigt försörjningsstöd var med i en pilot. Efter projektets slut har kommunerna uttryckt en önskan att denna intervention ska fortsätta att utvecklas som en möjlighet att arbeta med barn i familjer med försörjningsstöd.

Samarbete med de regionala BBIC- nätverken

Enligt överenskommelsen ska utvecklingsledarna komplettera och förstärka de regionala BBIC-nätverken som finns i alla län.¹

Samtliga län beskriver att de har regelbundet samarbete med de regionala BBIC-nätverken, det sker genom träffar och gemensam planering i länet och arbetet sprids till olika kommunnätverk. Flera utvecklingsledare är också BBIC-samordnare och tycker det är bra eftersom BBIC-frågor hänger ihop med andra barnfrågor som tas upp i andra nätverk. Information och erfarenhetsutbyte om BBIC sker i det nationella BBIC-samordnarnätverket som Socialstyrelsen samlar några gånger per termin.

I **Norrbottnen** och **Västerbottnen** träffas respektive BBIC-samordnare och utvecklingsledare återkommande för erfarenhetsutbyte. Vissa träffar har skett via web-länk.

Implementeringen av reviderade BBIC

Åtterrapporterna innehåller beskrivningar hur man samarbetar kring implementeringen av reviderade BBIC. Beskrivningarna är blandade, alla är positiva till det reviderade BBIC men inte lika nöjda med Socialstyrelsens implementeringsstöd.

Arbetet i länen

Överlag rapporteras det att kommunerna har börjat arbeta utifrån det reviderade BBIC.

Genom det regionala BBIC-nätverket har utbildningarna samordnats och flera kommuner har gått samman för att utbilda gemensamt. De län som har läns-gemensam introduktion av nyanställda kopplar ofta på med BBIC-utbildning, som blir ett viktigt inslag i utbildningarna.

¹ Barns behov i centrum (BBIC) är ett handläggnings- och dokumentationssystem inom den sociala barn- och ungdomsvården som Socialstyrelsen står bakom. BBIC är ett system med dubbla funktioner, dels för individuell dokumentation dels för systematisk uppföljning. De regionala BBIC-nätverken är en central del i Socialstyrelsens implementeringsstrategi av BBIC. De regionala nätverken samordnas av en BBIC-samordnare (Socialstyrelsen 2008 "Social barnavård i förändring). Slutrapport från BBIC-projektet").

Behovet av gemensamma utbildningar i länen är stort då flera kommuner under perioder saknar utbildare, och många kommuner är dessutom små och det är svårt att få till dynamiska utbildningar på egen hand. Den regionala samordningen som tillkommit inom ramen för BoU-satsningen har varit värdefull och har underlättat implementeringsprocessen (**Jämtland, Skaraborg**)

Region **Värmland** har med hjälp av utvecklingsledaren Birgitta Svensson genomfört metodstödsträffar med fokus på att använda risk- och skyddsfaktorer i handläggningsprocessen. Värmland tog också initiativ till erfarenhetsutbyte kring implementeringsarbetet och bjöd in alla län att delta. Totalt medverkade 60 personer från 14 län.

SKL:s webb-utbildning med Birgitta Svensson ”Att använda risk och skydd i handläggningsprocessen nämns av alla län som ett viktigt stöd. Den bidrog till förstå och tillämpa det reviderade BBIC. ”*Var räddningen för hela implementeringen*” (Dalarna)

I **Sörmland** är målet att det ska finnas en likvärdig BBIC-utbildning av god kvalitet i kommunerna. Utvecklingsledaren har därför fått i uppdrag att göra en kartläggning om kommunernas förutsättningar att nå målet och ge förslag på hur uppgiften kan organiseras.

I **Västerbotten** har man skapat en webb-plats via ”samverkansrum” där kommunerna kan chatta och ställa frågor till utvecklingsledaren om BBIC och näraliggande frågor.

Örebro län har man utbildat utförare, t.ex. personal som arbetar med ensamkommande barn.

Omsättningen bland handläggare och utbildare och IT-problem nämns som hinder för implementeringen (se Systematisk uppföljning).

Socialstyrelsens implementeringsstöd

Socialstyrelsens grundbok och framför allt metodbok i BBIC upplevs som konkret och vägledande. Likaså upplever vissa att träffarna på Socialstyrelsen varit en hjälp och att BBIC-brevlådan är ett bra stöd.

Nästan alla redovisningar pekar dock på att Socialstyrelsens stöd varit svagt och otillräckligt. I flera redovisningar beskrivs stor frustration.

Landets kommuner har i stor utsträckning fått klara implementeringen av förändringarna i BBIC på egen hand, utan hjälp från Socialstyrelsen. (Jönköping)

Många menar att Socialstyrelsens utbildning var alltför grund. De som redan var BBIC-utbildare kände sig inte trygga nog att utbilda i det reviderade BBIC, och man efterfrågade mer kring tillämpning.

”De blev tillsagda att läsa de nya böckerna på egen hand, men räckte inte.” (Skaraborg)

”Svagheten är att det har varit för lite substans då nya BBIC var lika nytt för BBIC-utbildarna som för dem som de ska utbilda. Det hade varit önskvärt med utbildning till de som tidigare gått BBIC-utbildar-utbildning” (Uppsala)

”Utbildningen som Socialstyrelsen erbjuder nya utbildare är snarare en introduktion än en utbildning. För att kunna utbilda behövs djupare kunskap” (Skåne)

Det reviderade BBIC lanserades i oktober 2015, men de tryckta böckerna kom senare och stöddokumentet ett halvår senare.

Flera län påpekar också att de inte fick tillräcklig information om vad det som egentligen krävdes av att arbeta med det reviderade BBIC.

Det har varit otydligt att det faktiskt är ett helt nytt tänk gällande nya BBIC och det har krävts mycket mer implementering än vad Socialstyrelsen uppgett från början. (Västmanland)

*”Det reviderade BBIC-materialet kräver kunskaper i risk och skydd. Önskvärt om detta hade framkommit tydligare och tidigare. Det hade varit en fördel med utbildning i detta inför införandet av det reviderade materialet. Då kunde där-
efter fokus ligga på strukturen i det reviderade materialet. Skapade en stor stress att BBIC-samordnarna/utbildarna insåg detta sent i processen”.*
(Sörmland)

Man efterfrågar också mer webbaserat stöd (exempelvis informationsfilmer), med ett sådant stöd skulle förutsättningarna öka för en likvärdig implementering. Det skulle också ha underlättat mycket för kommunerna som har stor personalomsättning och hög arbetsbelastning. Mer webb från början och samordnat med SKLs utbildning nämns också.

IT-stöd är ett annat problemområde, eftersom det behövs ett utvecklat IT-stöd för att handläggningen ska gå smidigt och också svarar upp mot systematisk uppföljning. Se vidare *Systematisk uppföljning*.

Systematisk uppföljning – en prioriterad fråga

Systematisk uppföljning av barn och unga är en prioriterad fråga i BoU-satsningen. Arbetet sker i samråd med Socialstyrelsen eftersom arbetet utgår från BBIC.

Socialstyrelsen lanserade det reviderade BBIC i oktober 2015 dock utan att alla delar var klara. Det gällde bland annat informationsspecifikationen med förslag på BBIC-statistik. En första variabel-lista med förslag på statistik-uttag publicerades våren 2016, men utan att den testats i praktiken². Det blev också klart för många att Socialstyrelsen inte skulle begära in BBIC-statistik från kommunerna eftersom Socialstyrelsen endast kan ta uppgifter till den officiella statistiken. Men många hade uppfattat att det var möjligt eftersom slutrapporten från regeringsuppdraget att revidera BBIC vilseledande fått namnet ”Från enskilt ärende till nationell statistik”.

Under 2016 har SKL testat BBIC:s variabellista i projektet webb-kollen. SKL publicerade under 2016 en kravspecifikation för BBIC IT, som stöd till kommunerna vid upphandling av IT-stöd för BBIC.

Av rapporterna framgår både län och kommuner hade behövt mer stöd av SKL och Socialstyrelsen i att förstå och vidareförmedla information kring *Kravspecifikationen* och *Informationsspecifikationen* för att kunna ställa om sin verksamhet och således få informationsbaserade IT-system. Inte bara till IT-leverantörerna, de hade önskat hjälp med riktad information till kommunernas systemansvariga.

Ännu ett år i väntan på systematisk uppföljning

Flera rapporter beskriver att arbetet avstannat och att man befinner sig i väntan på besked om vilka variabler som bör användas.

Tidigare var detta en vital aktivitet – men inte under året. (GR/Västra Götaland)

Länet har inväntat revideringen av BBIC och utarbetande av variabler för systematisk uppföljning. Orsaken till att Region Gotland valt att invänta revideringen av BBIC har varit att inte tillskapa ytterligare system (UBU eller Webbkollen) för registrering eftersom arbetsgruppen socialsekreterare redan är hårt belastade. (Gotland)

Vi inväntar SKL:s och Socialstyrelsens arbete med informationsspecifikation och kravspecifikation, samt stadens översyn av stadens IT-stöd innan beslut kan fattas om vidare arbete. (Stockholms stad)

Länet hade höga förhoppningar på att BBIC-licens även skulle införas för IT-leverantörerna. Ett fullt utvecklat IT-stöd som svarar upp för systematisk uppföljning saknas fortfarande. Det är en svaghet att det saknas ett nationellt verksamhetssystem och att socialstyrelsen inte kan ställa större krav på de leverantörer som ska tillhandahålla BBIC som system. I början av 2017 inleder utvecklingsledare tillsammans med BBIC-samordnare, systemförvaltare och controller länets arbete med variabler och undersöker möjligheten att hämta underlag från BBIC för systematisk uppföljning. (Gotland)

² Informationsspecifikation 2,0, publicerad mars 2016. Informationsspecifikation 3,0 publicerades november 2016.

I flera rapporter beskrivs en osäkerhet över hur Socialstyrelsens variabler och web-kollen hänger ihop. Det finns en förväntan att SKL:s webb-kollen kommer att vävas ihop med Socialstyrelsens arbete med BBIC uppföljningsvariabler.

Ingen kommun har IT-system för BBIC-statistik

Av rapporterna framgår att ingen kommun har fått in BBIC för systematisk uppföljning. Däremot verkar flertalet kommuner ha begärt av sina IT-leverantörer att lägga in det reviderade BBIC -materialet i sina system så att det går att dokumentera.

Ingen av kommunerna har ännu fått in IT-stöd för systematisk uppföljning genom BBIC. Förhoppningar finns fortfarande att det ska komma till stånd. (Jönköping)

Ingen kommun har utvecklat IT-stöd för systematisk uppföljning (Halland)

Enligt en arbetsledare i Västerås Stad finns inte något IT-system för systematisk uppföljning och de har inte någon tillgänglig information om när detta kan tänkas vara klart. Utvecklingsledarens uppfattning är att det ser ut så även i övriga länet, men detta har inte bekräftats av alla kommuner (Västmanland)

Förbundet har ingen koll på ifall de IT-stöd kommunerna har är för systematisk uppföljning. Målsättningen är att få en bättre bild 2017 (Skaraborg)

De problem som rapporteras är att de tekniska lösningarna brister och att flera län inväntar nya plattformar som är informationsbaserade.

”Det reviderade BBIC fungerar inte ihop med IT-systemen. Kommunerna har fått trixa med egna lösningar med t.ex. Word-dokument och tillfälliga rubriker” (Norrbotten)

Min känsla är att systemen är för "ålderdomliga" för att få till bra system för uppföljning. (Västernorrland)

Region **Västerbotten** arbetar med ett IT-projekt som ska syfta till att man ska göra gemensamma upphandlingar när det gäller IT-stödet för IFO, stöd och service och äldreomsorgen. Tre pilotkommuner Vilhelmina Skellefteå och Umeå har deltagit i att ta fram kravspecifikation. Socialsekreterare från IFO har varit med för att bevaka att man tar hänsyn till BBIC i kravställningen. Nästa steg är att 12 kommuner av 15 ska vara med i de gemensamma upphandlingarna

Webb-kollen Barn och unga

SKL driver projektet Webb-kollen Barn och Unga, som planerades 2015 och sattes i början av 2016. I projektet provas därför ett urval av BBIC-variablerna under tiden som kommunernas IT-stöd för det reviderade BBIC utvecklas. Det tillkom på önskemål från kommuner som ville komma igång med att följa upp resultat. Valet föll då på att göra det genom att testa några av variablerna i BBIC. Projektet genomförs i samråd med Socialstyrelsen. I projektet deltar ett tiotal kommuner från **Gävleborgs län, Stockholm Nordost, Stockholms stad, Värmland, Västerbotten, Skaraborg och Örebro.**

Erfarenheter från Hammarö

Totalt har 5 socialsekreterare arbetat med inrapportering av data vid avslut av insatser. Arbetet har gjorts tillsammans med enhetens kvalitetssamordnare. Man har genom samarbete även kunnat identifiera saker som man behöver arbeta vidare med i verksamheten för implementeringen av reviderade BBIC, t.ex. riskbedömning, målformulering (vaga mål) Man har även börjat diskutera hur

man kan utveckla arbetet med uppföljning av insatser, det vill säga vilka metoder som kan användas för att bedöma/mäta förändring. Det som även blivit belyst genom deltagande i webbkollen är vikten av hur man dokumenterar för att man så lätt som möjligt ska kunna hitta och använda uppgifterna. Det är viktigt att verksamhetssystemen blir utformade på ett sätt som underlättar systematisk uppföljning, t.ex. genom kryssrutor. Hammarö kommun upplever att deras deltagande i webbkollen har gett en skjuts till i arbetet med implementeringen av reviderade BBIC. Hammarö har ännu inte analyserat de uppgifter som matats in, utan fokus har legat på att utveckla arbetet och dokumentation så att man har möjlighet att mata in relevanta och säkra uppgifter. Under 2017 planerar att kunna ägna mer tid åt analys av resultat.

Öppna jämförelser (ÖJ)

Genom öppna jämförelser (ÖJ) kan kommuner se hur de ligger till inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård i förhållande till andra kommuner och förhoppningsvis bli sporrade till att göra förbättringar.³

Län som beskriver att de haft analysdagar och nätverksmöten: **Blekinge, Boråsregionen, Dalarna, Fyrbodal, Göteborgsregionen (GR), Gävleborg, Skåne, Västmanland, Östergötland.**

Några andra exempel.

Jönköpings län har under flera år arbetat med ÖJ som ett viktigt arbetsredskap. Det finns en struktur för hur enkäterna ska besvaras och hur resultatet sedan ska analyseras.

Barn- och ungdomsvården har varit pilotgrupp i **Kalmar län** för att gemensamt arbeta med ÖJ. Utvecklingsledaren har sammanställt länets resultat som förmedlats via länets ÖJ-nätverk och IFO-chefsnätverket. I september anordnades en analysdag kring resultaten vid vilken sex kommuner var representerade. Ett regionalt årshjul är framtaget. I december gjordes en återrapportering till socialcheferna i länet om ÖJ-arbetet. Tanken är att arbetssättet ska spridas och användas inom andra områden. Det fördes även en diskussion om att vidga arbetet till att även innefatta bland annat systematisk uppföljning på individnivå.

Västerbotten/FoU Valfärd har under året arbetat på ett nytt sätt när det gäller ÖJ. Istället för att sammanställa en länsrapport har kommunerna fått en sammanställning av kommunens egna resultat och en analysmodell. Utvecklingsledarna för systematisk uppföljning och Barn och unga anordnade därefter ett ÖJ-temamöte ”Social barn och ungdomsvård” via videolänk. Syftet var att kommunerna utifrån sina resultat skulle ha möjlighet att bredda fokus och passa på att ta upp aktuella och intressanta frågor inom barn och unga-området. Erfarenhetsutbyte och temafrågor var utvalda utifrån de områden där många kommuner hade negativa resultat. Det var uppskattat av kommunerna som deltog.

Under 2016 har utvecklingsledaren BoU i **Jämtland** tillsammans med FoU Jämt lett ett regionalt arbete inom ÖJ, inom samtliga av ÖJ:s områden. I augusti bjöds kommunerna in till en 1dags-utbildning, där representanter från Kolada (Kommun och landstingsdatabasen) gav stöd i hur man kan analysera sina resultat. Efter utbildningsdagen skedde ett analysarbete på lokal nivå. Under december månad skedde en regional analysdag där representanter från sex av länets

³ Bakom de öppna jämförelserna ligger insamlande av fakta från en rad olika källor, framför allt register och databaser. Inom socialtjänsten insamlas de flesta uppgifter via enkäter. Det övergripande syftet med ÖJ, som finns inom flera områden av hälso- och sjukvård och socialtjänst, är att kvaliteten och effektiviteten i vården och omsorgen ständigt ska förbättras. Se vidare www.socialstyrelsen.se och www.skil.se

kommuner träffades för att gå igenom ÖJ-resultaten och för att identifiera läns-gemensamma utvecklingsområden. En slutgiltig prioritering av utvecklingsområden görs 2017. Arbetet med 2017 års öppna jämförelser kommer att inledas med en gemensam träff i samband med att enkäten skickas ut till kommunerna. Syftet med träffen är att gemensamt tolka frågorna i enkäterna. När resultatet av 2017 års öppna jämförelser publiceras påbörjas en lokal process med analys av resultatet innan ett regionalt analysarbete utförs under hösten.

I **Västra Götaland** och **Stockholm Nordväst** pågår ett övergripande utvecklingsarbete kring öppna jämförelser (ÖJ) inom områdena ekonomiskt bistånd, missbruk samt barn och unga.

FoUI i **Norrbottnen** har under året genomfört information och ordnat en arbetsdag om mål, uppföljning och kvalitetsarbete för att öka kunskaper hos chefer, politik och verksamhetsutvecklare.

Uppföljning av placeringar

HVB och familjehem

Gotland arbetar sedan 2011 med resultatuppföljning vid avslutade placeringar i HVB och familjehem. Som underlag använder man SKL:s *Upphandling och uppföljning HVB*. Frågorna har delvis reviderats och har kompletterats med symboler för att öka tillgängligheten för barn och ungdomar som varit placerade. Underlaget är fortfarande för litet för att kunna dra några generella slutsatser.

I **Jönköpings län** mäts sedan flera år tillbaka länets HVB-vård och familjehemsvård, samt sammanbrott inom familjehemsvården, och förutsättningarna kring dessa. Dessa olika mätningar används sedan för att förbättra och justera verksamheter och inriktning på olika utvecklingsinsatser.

Särskilt om ensamkommande barn i HVB

Arbetet med att följa upp mottagandet av ensamkommande flyktingbarn har pågått under flera år i **Jönköpings län**. Under 2015 och delvis under våren 2016 gick detta arbete bakåt på grund av det stora antalet ensamkommande barn som kommunerna tog emot. Satsningarna på dessa mätningar har ändå fortsatt under året.

Utvecklingsledaren i **Västerbotten**, FoU Valfärd, har tillsammans med utvecklingsledaren för systematisk uppföljning arbetat med att ta fram en uppföljningsmodell för mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar i HVB-hem. Under året har modellen implementerats i alla 15 kommuner. Två mätomgångar har genomförts. Utvecklingsledarna har haft som uppgift att utbilda stödpersoner, samla in och sammanställa resultaten. En del i uppföljningsmodellen utgörs av en enkät som riktar sig direkt till ungdomarna. Två datainsamlingar har genomförts. Resultaten från mätningarna har sammanställts av FoU Valfärd och resultaten återkopplats till de medverkande. En FoU-rapport som beskriver modellen och resultaten publicerades i december 2016 och kan beställas via region Västerbottens hemsida.

Örebro län har tagit fram en enkät för uppföljning av ensamkommande barn. Enkäten besvaras av ungdomarna själva, eller med hjälp av personal.

I **Västmanland** tar en arbetsgrupp fram ett system för systematisk uppföljning av ensamkommande barn. Arbetsgruppen består av representanter från länsstyrelsen, boendechef, kommunrepresentant.

Uppföljning med hjälp av UBU

Uppföljningssystemet UBU (Uppföljning Barn och Unga), för uppföljning av HVB-vård syftar till att ge kunskap om upplevd kvalitet med själva insatsen HVB.⁴ Av rapporterna framgår att det är **Stockholm Nordväst** som aktivt använder sig av UBU.

I UBU lagras all information i en gemensam databas som uppdateras i realtid. Alla användare har tillgång till både sin egen och andras insamlade data. Det är tre kommuner som tecknat avtal med leverantören av plattformen för UBU och ytterligare en kommun är i färd med att förhandla fram ett avtal. Resultaten i UBU används tillsammans med andra mätningar och metoder för verksamhetsutveckling inom barn och unga området. Under 2016 har utvecklingsledare tillsammans med ett nationellt nätverk arbetat med att utveckla instrumentet, bl.a. göra intervjun lättare att genomföra samt underlätta analysen genom att kategorisera vissa svar. Syftet med uppföljningen har förtydligats och även formulerats för att vara begripligt för barn och unga. Idag finns ett frågeformulär för alla typer av insatser för barn och unga inom socialtjänsten. I sin nuvarande form inkluderar instrumentet även ensamkommande flyktingbarn (EKB) som en möjlig grupp att följa upp.

Uppföljning av gemensamma avtal

Ett par län har följt upp sina ramavtal. **Örebro** län har via enkät följt upp kommuner och vårdgivare.

I **Jönköpings län** har man tagit fram ett verktyg för att följa upp den senaste gemensamma upphandlingen av HVB-vård som gjorts i länet.

I **Västernorrland** har man studerat det aktuella läget för uppföljning av avtal HVB barn och unga genomförts. Det resulterade i en rad förbättringsförslag och synliggjorde behovet av att förbättra systematisk uppföljningen av avtal HVB barn och unga. Med studien som beslutsunderlag fattade IFO-chefsnätverket och socialchefsnätverket beslut om att en arbetsgrupp med representanter från samtliga kommuner ska tillsättas för att påbörja arbetet med förbättringen. Utvecklingsledaren för BoU samordnar arbetsgrupp som påbörjas arbetet i början av 2017.

Uppföljning av tidiga insatser

I **Norrbottnen** pågår ett utvecklingsarbete TIGeR (Tidiga insatser ger resultat) Det handlar om samverkan mellan skola och socialtjänst i Kiruna kommun där FoUI följer projektet och är ett bra exempel på systematiskt uppföljningsarbete. Socialchefer och chefer för den sociala barn- och ungdomsvården har fått ta del av resultaten av arbetet.

Rutiner för missförhållanden

I **Sörmland** har man tagit fram länsgemensamma rutiner och riktlinjer gällande hur missförhållanden i familjehem ska

- förebyggas
- hanteras då oro för sådana anmäls under pågående placering.

⁴ UBU bygger på strukturerade intervjuer efter avslutad HVB-vård med den unga/unge (≥12), vårdnadshavarna och placerande socialsekreterare. Till UBU finns ett IT-stöd. Uppgifterna läggs avidentifierade in i en gemensam databas. Det går därför inte att följa enskilda ungdomar. Inom ramen för utvecklingsarbetet med UBU har ett nationellt utvecklingsråd (NUSO) bildats. Syftet är att kvalitetssäkra utvecklingsarbetet.

Barn och ungas brukarmedverkan för verksamhetsutveckling

I den systematiska uppföljningen av den sociala barn- och ungdomsvården ingår att ta reda på hur barn och unga ser på socialtjänstens insatser ” i sitt eget ärende”.⁵ En annan del handlar om att hämta in barns uppfattning om socialtjänsten som verksamhet. Aggregerat kan olika underlag från barn användas för verksamhetsutveckling. Barns brukarmedverkan är en prioriterad fråga i BoU-satsningen.

Barns brukarmedverkan i BoU-satsningen

Under 2015 har utvecklingsarbetet fortsatt med fokus på implementering. Till grund för arbetet ligger en kartläggning från 2013 som genomfördes med hjälp av utvecklingsledarna. Den visade att mycket utvecklingsarbete pågick i kommunerna, men det var mest kortsiktigt och i projektform. Få arbeten hade pågått mer än två år och det förekom inga modeller för barn under sju år. En ny kartläggning som genomfördes med hjälp av utvecklingsledarna i maj 2014 visade att kommunerna behövde mycket stöd i utvecklingsarbetet. BoU-satsningen har därför varit inriktad på att stödja länen i implementeringen av modeller för barns brukarmedverkan. Regeringens nationella samordnare, Cecilia Grefve, stödjer utvecklingsarbete för stärka barns medskapande, vilket varit en viktig draghjälp i BoU-satsningen.

Det stora mottagandet av ensamkommande barn har fortsatt påverkat utvecklingsarbetet, flera län rapporterar att planerat arbetet inte kunnat genomföras.

Forskningscirkelarna

Bakgrunden är Stiftelsen Allmänna Barnhusets utvecklingsprojekt åren 2010-2014 ”Barns brukarmedverkan i den sociala barnvården”,⁶. Projektet syftade till att via forskningscirkel utveckla arbetssätt och hållbara strukturer för ökad brukarmedverkan i socialt arbete för barn och ungdomar

Sörmland har under 2015–2016 genomfört forskningscirkel för socialsekreterare. Syftet har varit att ge deltagarna en fördjupad kunskap om barns rätt till delaktighet, och därigenom öka förutsättningarna för att barn och unga ska få ökade möjligheter till delaktighet i sina kontakter med socialtjänstens barn- och ungdomsvård. En forskningsledare och utvecklingsledaren BoU har varit cirkelledare. Fem av länets nio kommuner har deltagit i cirkelarna (15 träffar). Avslutningsvis presenterade deltagarna sina erfarenheter vid en länskonferens.

FoU i Sörmland har inlett en studie om forskningscirkel om barns delaktighet har någon effekt när det gäller att öka socialsekreterares kunskaper om barns delaktighet och om de kan stärka socialsekreterarna i yrkesrollen. Studien omfattar en basmätning (enkäter/intervjuer vid forskningscirkelns start) av deltagare och chefer, inhämtning av dokument, och en slutmätning (på samma sätt

⁵ Detta tydliggörs i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, SOSFS 2012:11 om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende. Där framgår det bland annat att egenkontrollen av den sociala barn- och ungdomsvården bör omfatta insamling av uppgifter om bland annat barnens eller de ungas erfarenheter av och synpunkter på vården i familjehem och HVB.

⁶ www.allmannabarnhuset.se/index.cfm?id=443&l=2 Hyvönen U & Alexandersson K (2014) *Barnen vill. Vågar ni?*

som basmätningen) efter avslutad cirkel. Stiftelsen Allmänna Barnhuset har beviljat forskningsmedel om 100 000. FoU-enheter eller motsvarande följer studien, t.ex. **Skåne**, **Östergötland** och **Stockholm Nordost** har också genomfört forskningscirkel.

FoU i Sörmland har även tagit initiativet till ett nationellt nätverk kring forskningscirkel om barns delaktighet. Nätverket har träffats vid två tillfällen, och i januari 2017 kommer en tredje träff äga rum på Sättra Bruk. Flera i nätverket har startat forskningscirkel (se nedan). Nätverksträffarna sker i samverkan med Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

Skåne har genomfört forskningscirkel med inriktning på att öka barn och ungas delaktighet och inflytande i den sociala barn och ungdomsvården. Forskningscirkelarna som haft totalt 35 deltagare, från sex kommuner/stadsområden, har löpt över två terminer och pågått under 2016. Forskningscirkelarna vänder sig till socialsekreterare som arbetar med utredning och uppföljning av ärenden som rör barn och unga.

I **Uppsala län** har det sedan ett par år pågått forskningscirkel om barn och ungas delaktighet. Implementeringen av idéer som kom upp i en tidigare forskningscirkel har fortsatt, t.ex. utveckling av en chatt och uppföljning av samtal med hjälp av enkät. Forskningscirkeln under 2015 resulterade i att regelbundet avsätta tid på arbetsplatsen för att ta del av olika verktyg för att öka delaktigheten. Det arbetet har fortsatt i kommunerna under 2016 utan regionalt stöd.

Östergötland driver forskningscirkel om barns delaktighet. Två cirkel genomfördes 2016, där sju av länets kommuner deltog. Arbetet leddes av forskare från PUFF-enheten i Norrköping och de regionala utvecklingsledarna.

I **Stockholm Nordost** har Norrtälje kommun valt att starta en forskningscirkel om barns delaktighet, ledd av FoU Nordost, där en av frågeställningarna är hur man kan arbeta med systematisk uppföljning. Arbetet startade under 2016 och ska pågå 2017.

Västerbotten/FoU Valfärd har erbjudit tre forskningscirkel om barns delaktighet med sex mötestillfällen i varje cirkel. Två forskningscirkel har varit igång under året. Från FoU Valfärd har två forskningsledare tillsammans med utvecklingsledaren för Barn och Unga varit ansvariga för forskningscirkelarna. Deltagarna har tagit del av forskning, intervjuat barn och personal utifrån sina forskningsfrågor. Två träffar återstår och därefter ska en rapport sammanställas med förslag på hur man kan förbättra arbete vad gäller barns delaktighet i den sociala barnvården.

Gävleborg startade under våren 2016 en forskningscirkel om barns delaktighet. Deltagarna består av socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården, LSS-handläggare som arbetar med barn i kommunerna och personal inom Barn- och Ungdomssjukvården i Region Gävleborg. Utvecklingsarbetet pågår 2016-17 och personal från 2 av länets 10 kommuner deltar. Arbetet syftar till att öka kunskapen och medvetenheten om hur den egna organisationen idag arbetar med barns brukarmedverkan. En slutrapport skall skrivas och ett slutseminarium hållas under 2017. Arbetet leds av Kristina Vroland Nordstrand, medicine doktor, leg. arbetsterapeut och Elisabeth Reimer socionom och f.d. socialkonsulent.

I **Jönköpings län** har försök gjorts för att genomföra FoU-cirkel med temat ”Att möta och delaktiggöra barn och unga”. Tyvärr kunde den inte genomföras på grund av för få anmälda deltagare.

Norrbottnen planerar att under 2017 starta forskningscirkel, i samarbete mellan utvecklingsledaren och FoUI.

Västernorrlandsmodellen

”Västernorrlandsmodellen” är en modell för att systematiskt undersöka och ta tillvara barns och ungdomars erfarenheter av socialtjänsten ⁷.

Västernorrland där modellen utvecklats har kommit längst och där är modellen ordentligt implementerad, det betyder förvaltning men också utveckling.

Utvecklingsledaren samordnar nätverket för Västernorrlandsmodellen, i syfte att utveckla, fortsätta implementeringen ute i kommunerna samt sprida modellen nationellt. I nätverket förs mycket diskussion kring hur man systematiskt ska följa upp de som framkommit i barns brukarmedverkan under åren. Västernorrland har nu bestämt att alla i nätverket undersöker i sina hemkommuner vad modellen gett för resultat både kvalitativt och kvantitativt. Exempelvis vinsterna med att använda sig av modellen och vad har det gett för resultat t.ex. antal fixade besöksrum, hur många intervjuer som genomförts, kompetenshöjande osv. Kommunerna ska ge en kortfattad beskrivning av sina resultat från tidigare års uppföljningar för att tillsammans i nätverket ta fram ett gemensamt underlag ”marknadsföring” - vad har detta arbete bidragit för barnen och för verksamheterna i Västernorrland.

Västernorrlandsmodellen är också implementerad på **Region Gotland**, flera stadsdelsförvaltningar i **Stockholms stad**, och några kommuner i **Göteborgsregionen**, där för övrigt många kommuner önskar FoU-stöd. Modellens tillämpning på funktionshinderområdet har testats och i **Dalarna** pågår samarbete med funktionshinderområdet när det gäller barns delaktighet och brukarmedverkan.

I **Jämtland** samarbetar man också med funktionshinderområdet för att implementera Västernorrlandsmodellen. Information om modellen har getts till olika chefs- och tjänstemannanätverk. Det har varit svårt att komma igång, men under 2016 har en kommuner kommit igång och två står i begrepp. Utvecklingsledaren följer kommunernas arbete och planerar att sprida deras erfarenheter till övriga länet i syfte att öka möjligheten för att flera kommuner ska välja att implementera modellen.

Jönköpings län har tagit fram en plan för införandet av Västernorrlandsmodellen för att sätta igång arbetet på allvar 2017. Det ingår numera som en del i länets introduktionskurs för socialsekreterare att deltagarna ska genomföra en intervju enligt modellen.

Västmanland hade planerat implementera modellen 2016 men arbetet har skjutits på till 2017. **Boråsregionen** tvingades ställa in implementeringen på grund av det stora mottagandet av ensamkommande barn.

Lära av fosterbarn

Lära av fosterbarn (Karlstadmodellen) är en modell för uppföljning som utvecklas i ett samarbete mellan Karlstad Universitet och familjehemsenheten i Karlstad ⁸. Några län redovisar att de arbetar med modellen

Under 2016 har arbete pågått med att implementera metoden i **Kronoberg**. Det är en fortsättning på arbetet som påbörjades 2015.

I **Stockholm Nordväst** och i **Södertörn** finns kommuner som sedan fler år, använt sig av Karlstadsmodellen för uppföljning av placerade barn och unga.

⁷ <http://www.allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2013/12/Barns-brukarmedverkan-Vasternorrland.pdf>

⁸ <http://www.allmannabarnhuset.se/produkt/att-lara-av-fosterbarn-atta-ars-arbete-med-intervjuer-med-fore-detta-fosterbarn/>

Övrigt arbete om barns brukarmedverkan och delaktighet

Blekinge har påbörjat implementeringen av ”Uppföljningssamtal i familjehems-vården” som bygger på ett salutogent förhållningssätt med livsfrågeformulär, Jag - i-centrum - tavla (en modifierad nätverkskarta) Implementeringen ha startat i Karlskrona. Metoden ger möjlighet till kunskap både på individ- och på aggregerad nivå och kan användas i systematisk uppföljning. Arbetet följs upp inom ramen för länets FoU-arbete där jämförelsekommun i länet ingår. I implementeringsarbetet har ingått utbildningsinsatser, metodstöd mm. Information om metoden har spridits till familjehemsnätverk i länet.

I några län (**Fyrbodal, Kronoberg**) fortsätter vissa kommuner att använda sig av **ORS** (Outcome rating scale) **SRS** (Session rating scale)⁹ I Fyrbodal används det både inom barnvården och andra delar av IFO. Under hösten 2016 har en forskningscirkel om implementering av Scott Millers ORSSRS skalor genomförts. Ett par kommuner i **Fyrbodal** har implementerat DUS – Delaktighets och Utvecklingsstödande Samtal med placerade barn.¹⁰

Region **Gotland** använder också skattningsskalorna CORS och CSRS. De används vid familjestödsenheten och inom i stort sett samtliga insatser som ges inom familjebehandling både till barn och vuxna. Utvecklingsledaren och enhetschefen för familjestödsenheten presenterade resultat av arbetet till socialnämnden i november 2016. Nämnden har beslutat om årlig rapportering av arbetet med att öka barns brukarmedverkan.

I **Västmanland** har man utvecklat utredningsmodellen ”*Barnens egen utredning*. Modellen underlättar för barn att spela en aktiv roll i utredningen och visar på betydelsen av socialsekreterarnas roll för barns möjligheter att komma till tals och påverka. Andra län/kommuner har utvecklat liknande t.ex. ”*Min utredning och kontakt med socialtjänsten*” Upplands Bro i **Stockholm Nordväst**

I **Stockholms stad** har en av utvecklingsledarna varit delaktig i att ta fram en utbildningsfilm i utredande samtal med barn och unga inom socialtjänsten. Filmen finns gratis tillgänglig för alla på Stockholm.se Vidare har en barnsamtalsutbildning genomförts med 60 handledare. Varje stadsdel har nu samtalsrum som inretts av Maskrosbarn, för att bli mer barnvänliga.

I **Skåne** har man haft fördjupad fokus på barns delaktighet i BBIC-utbildningarna.

Stockholm Nordost har haft seminarier om barns delaktighet – inklusive ensamkommande barn - i samtliga sju kommuner utifrån sina olika förutsättningar.

I **Kalmar län** har organisationen KNASHemma tillsammans med Fryshuset startat en förening i länet. En ungdom från länet har utsetts till ambassadör för att bl.a. delta i länets utbildning av familjehem. På grund av sjukskrivning kunde den utsedda ambassadören inte delta.

Somaliska ungdomsföreningen har på eget initiativ tagit kontakt med utvecklingsstrategen i **Västmanland**. Under några möten hösten 2016 träffade representanter för somaliska ungdomsföreningens styrelse både utvecklingsstrategin

⁹ Scott Millers metod för skattning av förändring och samtal

¹⁰ http://www.fyrbodal.se/download/18.3c3165fa14300cba561306e/1390376105530/FoU+-Fyrbodal+2013_8.pdf (DUS rapport)

<http://www.fyrbodal.se/download/18.a523855152cf6a6ed179e8a/1455485452656/Vad+kan+en+analys+av+DUS-samtal+1%C3%A4ra+verksamheten+160212.pdf> (DUS för verksamhetsutveckling)

och utvecklingsledaren för att planera ett utbildningstillfälle för somaliska föräldrar om socialtjänstens roll.

Södertörns FoU har under 2016 påbörjat ett forsknings- och utvecklingsprojekt, ”familjehemsplacerade barns röster”, för att ta tillvara barns röster i systematisk uppföljning av vården. Arbetet har gått trögt då det varit stor personalomsättning. Nätverket för familjehemsvården har inte fungerat under året varför frågan ej blivit prioriterad. Men det finns några kommuner som arbetar med att ta tillvara barns röster för uppföljning av vården. En sammanställning av olika metoder har publicerats (Familjehemsplacerade barns röster – en kort beskrivning av fem metoder rapport nr 144/16), men utvecklingsarbetet i kommunerna har inte kommit igång.

Halland har tagit fram en länsgemensam modell för ökad brukarmedverkan. Den ska implementeras, och innefattar dialogmöte och brukarråd, dock inget särskilt för barn.

Användardriven innovation ligger utanför BoU-satsningen

Regeringens nationella samordnare ger stöd till utvecklingsarbete till användardriven innovation. Några län rapporterar om ett samordnat utvecklingsarbete som i sin tur samordnas av Avdelningen för Tillväxt och Samhällsbyggnad vid SKL. I länens rapporter finns ett par län som redovisar något av denna satsning. Det är önskvärt med mer samordning med det regionala utvecklingsarbetet.

Förnyelselabb för utveckling av stöd till ensamkommande barn

I utvecklingsarbetet deltar 3 regioner, 3 kommunförbund och 5 kommuner. Men endast i en av rapporterna från länen beskrivs deltagandet.

Den ansvariga utvecklingsstrategen i **Västmanland** har under året, tillsammans med representanter för Köpings kommun och Västerås Stad, deltagit i det ”förnyelselabb” som leds av SKL och Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID). ”Förnyelselabbet” syftar till att landets kommuner tillsammans med nationella myndigheter ska utveckla och förbättra arbetet med nyanlända barn och unga.

Innovationsguiden

I utvecklingsarbetet deltar ett 40-tal kommuner, med 3 regioner och ett antal singel-kommuner. Två regioner rapporterar om deltagandet.

Region **Dalarna** kommer under 2017 att starta arbete med sex/sju kommuner inom den nationella satsningen, Innovationsguiden. Utvecklingsledaren har träffat sex/sju kommuner i nätverk under 2016 för att förbereda att utvecklingsarbete inom området barns och ungas delaktighet och inflytande.

I **Skåne** delar tre kommuner; Vellinge, Ystad och Lund. Dessutom driver Kommunförbundet Skåne ett projekt med Svalöv och Hässleholms kommuner där BUP, Vuxenpsykiatri, ungdomsmottagning och skolan ingår.

Spridning av Socialstyrelsens kunskapsprodukter

En annan prioriterad uppgift är att medverka i spridningen av Socialstyrelsens kunskapsprodukter av relevans för området barn-och unga.

En särskild arbetsgrupp med fem utvecklingsledare från **Dalarna, Gävleborg, Jönköping, Norrbotten och Sörmland** har fungerat som stöd till övriga regionala utvecklingsledare och varit beredande inför det nationella BoU-nätverket. Arbetsgruppen deltar regelbundet i med Socialstyrelsen. Gruppen är viktig för den nationella samordningen av utvecklingsarbetet (se vidare Nationell samordning).

BoU-satsningen inleddes med samverkan med Socialstyrelsen i spridningen av familjehemsutbildningsmaterialet ”Ett hem att växa i”. Det var i det uppdraget som spridningsgruppen skapades, där gruppen hade en strategisk uppgift att inventera länens utbildningsbehov av familjehem och ha en löpnade kontakt med Socialstyrelsen i arbetet. Vid halvårsskiftet 2014 upphörde Socialstyrelsens regeringsuppdrag att stödja implementeringen. Av länens rapporter framgår att det finns ett stort behov av nationellt sammanhållande stöd från Socialstyrelsen. Samtidigt som det pågår mycket aktiviteter i länen.

Familjehemsutbildning och regional samordning av familjehemsvård

Regionala lösningar

Flera län har eller är på gång att bilda regionala centrum för familjehemsvården.

I **Jämtland** finns sedan 1 januari 2015 ett regional Familjehemscentrum som ansvarar för att rekrytera, utbilda och utreda familjehem i länet. Familjehemscentrums verksamhet organiseras inom socialförvaltningen i Östersunds kommun och arbetar mot samtliga av länets kommuner.

I **Jönköpings län** startades i maj en rekryterings- och utbildningsenhet för 12 av länets 13 kommuner. Grundutbildningen till familjehem i länet, som centret ger, följer Socialstyrelsens ”Ett hem att växa i” och samtliga fem anställda på enheten är utbildade utbildare. Förutom de anställda på enheten finns ytterligare tre utbildare i länet.

I **Kalmar län** har utvecklingsledare fått i uppdrag att se över vad länet ytterligare kan göra kring länsgemensam familjehemsvård, exempelvis gemensam rekrytering. Detta arbete påbörjades 2016 och pågår för fullt. I Kalmar län har man tagit del av arbetet från både Jämtland, Jönköping och Västernorrland.

Värmland har också gjort en länsöverenskommelse om gemensam rekrytering, utredning, utbildning och stöd till familjehem. Arbetet avstannade under 2016 på grund av man inte lyckades rekrytera en länssamordnare. Nu pågår dock ett arbete med att rekrytera en länssamordnare som har sin anställning i Karlstads kommun.

I **Västernorrland** finns beslut om en länsgemensam modell för familjehemsvård framtagen, utbildningen ligger på regional nivå.

Merparten av övriga län samordnar utbildningarna genom länens familjehems-nätverk ofta med utvecklingsledaren som sammankallande.

Många län erbjuder erfarenhetsutbyte för alla utbildare i länet, där gemensamma frågor kring familjehem, utbildning, platser etc. diskuteras. Exempelvis i **Uppsala län** där träffas nätverket för utbildare 2-3 ggr per termin. Under året har man också gjort studiebesök på Södertörn.

I **Gävleborg** finns en särskild arbetsgrupp för utbildning till familjehem, kallad "Grundfam.-gruppen", där alla utbildare finns med samt även representanter från de kommuner som inte har egna utbildare. I gruppen ingår även utvecklingsledaren för Barn och Unga. Även chefsrepresentanter finns med från 2 kommuner. Gruppen inventerar utbildningsbehov, planerar utbildningar och utbyter erfarenheter mm.

En del län har organiserat arbetet i delregioner.

Stockholms län har byggt upp arbetet utifrån de fyra delregionerna och man har t.ex. bildat en arbetsgrupp med en från vardera FoU-miljön och Stockholms stad som träffas för att skapa förutsättningar för spridningen, att förvalta och vidareutveckla utbildningsmaterialet. Man ordnar träffar ett par gånger per termin för att arbeta med gemensamma frågor. I december 2016 anordnades en temadag kring familjehem där 42 utbildare från länet deltog. Under dagen berättade Socialstyrelsen om sitt arbete med att anpassa stöd och utbildning till familjehem som tar uppdrag för EKB. Vidare innehöll dagen presentationer av lokala eller delregionala utvecklingsarbeten. En slutsats som kan dras från temadagen är att de flesta utbildare utgår från "Ett hem att växa i" men gör lokala justeringar, exempelvis genom att lägga till temaområden, ändra eller lägga till övningar samt ha färre utbildningstimmar än de 24 timmar som materialet förutsätter.

Sörmlands kommuner är indelade i tre delregioner som var och en samarbetar kring utbildningen av jour- och familjehem med regional samordning. I länet finns också sedan 2008 ett nätverk för familjehemsvård som träffas fyra gånger per år. Kartläggning kring förutsättningar till ett utökat samarbete mellan kommunerna pågår.

Norrbotten har två delat in länet i två nätverk, "Norra" och "Södra" med fyra respektive 10 kommuner. Ett länsnätverk för chefer av inom familjehem och familjerätt startat.

I **Västerbotten** finns ett nätverk som heter "Familjehemsgruppen R8". Det består av en socialsekreterare från åtta inlandskommuner. De har gjort en gemensam överenskommelse om samordning av sina utbildningar för familjehemmen i den regionen. Familjehemsgruppen R8 träffas regelbundet för erfarenhetsutbyte. "Umeåregionens familjehemscentrum" bestående av sex kommuner har två utbildare som sköter utbildningarna för alla Umeåregionens familjehem. Skellefteå kommun ingår inte i något nätverk men har egna utbildare. De kan utbilda familjehem från andra kommuner i mån av plats.

I **Fyrbodal** finns sedan aug 2016 Norra Dalslands familjehemsenhet där 4 kommuner i Norra Dalsland län gått ihop till en gemensam familjehemsenhet med ansvar för rekrytering, utbildning och handledning till familjer samt också rekrytering av kontaktfamiljer. Enheten ansvarar också för familjerätt i de fyra kommunerna.

Flera län rapporterar också att man samarbetar över länsgränserna:

Dalarna, Gävleborg och Uppsala

Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland

Blekinge, Kalmar och Kronoberg

Sedan 2014 finns ett nätverk för erfarenhetsutbyte mellan familjehemsutbildare i **Kronobergs, Kalmar och Blekinge** län. Träffarna organiseras tillsammans med utvecklingsledarna i Kalmar och Blekinge. Under 2016 har två träffar för erfarenhetsutbyte genomförts och en kursledarutbildning för familjehemsutbildare har genomförts.

Utbildning av utbildare

Av rapporterna framgår att det under 2016 varit stor omsättning på familjehemsutbildare. Det finns enligt flertalet av rapporterna ett konstant behov av att utbilda flera. Stor personalomsättning har också medfört att trycket på befintliga utbildare har ökat, och trots utbildningsbehov har inte nya utbildare kunnat utbilda på grund av tidsbrist.

Den vanligaste lösningen är att utbildarna själva lär upp nya.

”Utbildningsbehovet är löst genom att ha en trainee vid de utbildningar som genomförs, därigenom finns det alltid personal med kunskap och erfarenhet av utbildningen” (Halland)

Några län har fortfarande tillgång till utbildare som utbildats av Socialstyrelsen, och det har bidragit till högre antal av utbildare. Några av dem har tagit ett särskilt ansvar att erbjuda utbildning åt andra län; t. ex Blekinge, Sörmland och Stockholm Nord-Väst.

”Kommuner både inom regionen, länet och nationellt har uttryckt ett behov av fler utbildare i materialet ”Ett hem att växa i”. FoU-Nordväst anordnade en nationell utbildning för kursledare under hösten 2016. Utbildningen omfattade tre heldagar och riktade sig till utbildare i kommunernas familjehemsvård. Intresset för utbildningen var stort i hela landet och trots att deltagarantalet utökades kunde inte alla erbjudas plats. Totalt deltog 23 personer från riket i utbildningen. Med anledning av det skriande behovet kommer ytterligare en kursledarutbildning genomföras i februari 2017” (Stockholm Nord-Väst)

I **Västra Götaland** har många kommuner använt sig av Gryning AB. Under 2016 har exempelvis Gryning utbildat 34 familjehemsföräldrar från **Fyrbodals** i ”Ett hem att växa i”. Det upplägg som Gryning har med en familjehems-konsulent och en familjehemsförälder som tillsammans genomför utbildningen har varit uppskattat av familjehemmen och kostnadsmässigt är denna utbildning jämförbar med vad det skulle kosta att ha kommunanställd personal som genomför kursen. Inom ramen för Grynings utbildning har också deltagare som varit familjehem för ensamkommande deltagit. Anledningen till att många kommuner valt att anlita Gryning AB istället för att själva genomföra utbildningen har främst varit personalbrist och att den personal som utbildat i ”Ett hem att växa i” inte har haft tid att genomföra utbildningen.

Svårt klara av att utbilda familjehem

Rapporterna visar att socialtjänsten fortfarande är ansträngd, det har funnits behov av att utbilda såväl utbildare som familjehem. En del av de större länen, som **Västra Götaland, Skåne och Östergötland** har inte lämnat några siffror på antal utbildade familjehem så det är svårt att säga något om antalet i landet.

”Situationen i kommunerna har varit så ansträngd att det inte funnits någon efterfrågan på utbildningar trots att man uttryckt ett behov av detta” (Skåne)

Under 2016 har de som utbildats till kursledare inte hållit någon utbildning på grund av tidsbrist. (Värmland)

En grov uppskattning är att ungefär lika många familjehem, 700 utbildats under 2016 som året innan. Mot detta ska ställas att antalet familjehem vuxit i och med ökningen av ensamkommande barn i familjehem. Länen rapporterar att det är vanligt att man köpt utbildningar till familjer med ensamkommande barn.

Familjehemsutbildning till särskilda grupper

Det som nämns är främst familjehem som tar emot ensamkommande barn och släktinghem. Några län har också utvecklat egna material inriktat på ensamkommande, t.ex. Blekinge och ett par delregioner i Stockholms län.

Södertörn har haft tre utbildningar till familjehem som tar emot ensamkommande barn och unga tillsammans med forskarna Live Stretmo och Eva-Marie Åkerlund som båda varit med i olika forskningsprojekt kring frågan. Materialet har omarbetats för att passa målgruppen bättre, förändringar och erfarenheter som vi gjort har sammanställts i en rapport (Familjehemsutbildning – när familjer tar emot ensamkommande barn och ungdomar, rapport 148/16).

FoU-Nordväst har tillsammans med handläggare från två kommuner inom delregionen arbetat med att anpassa utbildningsmaterialet till att omfatta familjehem som har uppdrag att ta emot ensamkommande flyktingbarn. En testutbildning genomfördes under våren 2016 och materialet finns nu tillgängligt för andra kursledare i kommunerna.

Sörmland ska ta fram ett anpassat utbildningsmaterial för nyanlända familjehem. Utbildningsmaterialet ska, förutom att ge en grundläggande kunskap om uppdraget som familjehem, vara anpassat efter de nyanländas behov av information om att leva i Sverige. Utvecklingsledaren för den sociala barn- och ungdomsvården fick uppdraget att i samarbete med familjehemssekreterare i länet ta fram ett material som bygger på Socialstyrelsens utbildning ”Ett hem att växa i”. Materialet togs fram och en utbildningsgrupp bestående av 15 personer från Somalia med uppdrag som familjehem genomfördes under hösten 2016. Erfarenheterna finns nedtecknade i en kortare rapport som också innehåller resultatet av en utvärdering av deltagarna.

Uppsala har genomfört en särskild utbildning för familjehem som tar emot ensamkommande barn och även utbildningar med blandade grupper. Båda delarna har fungerat bra. Nästa steg är utbildning med tolk, planering pågår.

Gävleborg har haft särskilda utbildningsgrupper för släktinghem eftersom de ofta har andra frågor och kan stöta på andra problem än övriga familjehem. Vad gäller ensamkommande barn så är en del av dem placerade i släktinghem som kommit till Sverige samtidigt. Dessa har ej erbjudits utbildning eftersom det är svårt när de inte kan svenska. Fokus har då mer legat på att informera om uppdraget mm.

Effekter av att Socialstyrelsens stöd har upphört

Socialstyrelsens stöd till familjehemsutbildningen upphörde vid halvårsskiftet 2014. Länens rapporter visar entydigt på att utan det nationella stödet blir det svårt att hålla kvalitet och få något likvärdigt i hela landet. Flertalet anser att Socialstyrelsen bör samordna och ansvara för gällande utbildarutbildningar samt uppdatera utbildningsmaterial samt utveckla material för familjehem till särskilda grupper.

”Önskvärt är att Socialstyrelsen fortsätter att hålla i ansvaret för familjehemsutbildare för att utveckla och revidera materialet fortlöpande och att bibehålla en nationell nivå på familjehemsutbildarna. En annan fördel är också att det

skulle underlätta möjligheten att skapa gemensamma forum mellan kommunerna och länen.” (Gotland)

”Det finns en risk för kvalitetsförsämring om de ej ges utbildning till utbildare. Materialet blir snart inaktuellt vilket naturligtvis urholkar utbildning då det inte går att dela ut böcker med inaktuell information. Om ingen har ansvar för kvalitén med att bli uppdatera kursmaterial tror jag risken är stor att det kommer bli mycket olika i olika kommuner” (Södertörn)

Än så länge lever länet på att det finns en kompetent utbildare som har hållit i uppgiften. På sikt kan det bli problematiskt. BoU-nätverket är jätteviktigt för att hjälpas åt, över länsgränserna, och att län som har kompetensen kan utbilda åt län som saknar den (Sörmland)

Västerbotten anser att det skulle behövas en utvärdering och uppföljning om utbildningsmaterialet fungerar som det var tänkt.

Övriga spridningsaktiviteter av Socialstyrelsens kunskapsstöd

Av samtliga redovisningar framgår att man sprider Socialstyrelsens publikationer, informerar om aktuella regeringsuppdrag och utvecklingsarbete. Spridningsgruppen är ofta kanalen till BoU-nätverket.

Utvecklingsledarna använder sig av de olika nätverk som finns i länen t.ex. socialchefsnätverk, IFO-chefsnätverk, FoU-råd, första linjens arbetsledare, BBIC nätverk, barn-och unga-nätverk, familjehems-nätverk, HVB-nätverk. Spridning sker också via chefer inom regionens förvaltningar (hälso-och sjukvård), primärvårdskuratorer, barnhabilitering samt personal på Länsstyrelsen.

Vilka produkter sprider man?

Nya kunskapsprodukter som kommit under året, t.ex. Vad händer nu? Ensamma barn och unga – handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter.

Spridning har även skett av kunskapsprodukter som publicerats tidigare som inte varit kända i vissa verksamheter, t.ex. ”Placerade barns skolgång och hälsamt gemensamt ansvar”. Och Socialstyrelsens handbok ”Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten”

Några län beskriver att man gjort en särskild satsning på kunskapsstödet ”Att bedöma barns mognad för delaktighet”. I **Dalarna** presenterade Tomas Jonsland, Socialstyrelsen, materialet under en halv dag som även webbsändes ut i länet. Nådde på detta sätt upp mot 200 medarbetare inom både kommun och landsting.

Kunskapsprodukterna används i introduktionsutbildningar

I **Uppsala** län ingår en genomgång av kunskapsprodukter från Socialstyrelsen i länets introduktions-utbildning för nya socialsekreterare. Det gäller även för **Sörmland**. Utvecklingsledaren går igenom det mest relevanta kunskapsstödet för social barn- och ungdomsvård under en halvdag. Vidare har man en endagsutbildning kring handboken ”Anmäla oro för barn” för nyanställda inom barnhälsovården

Placerade barns skolgång och hälsa

BoU-satsningen har tydliggjort att arbetet med placerade barn inte enbart är en fråga för socialtjänsten. Behovet av insatser från skola och hälso- och sjukvården, inklusive tandvården, är av stor betydelse för placerade barn. Placerade barns hälsa har också varit en prioriterad fråga för SKL under ett par års tid. En arbetsgrupp av utvecklingsledare har varit knuten till arbetet, från följande län; **Kalmar län, Uppsala län** och **Västmanland**. En utvecklingsledare från **Sörmland** har varit inlånad på deltid för att arbeta med stöd till länen vad gäller placerade barns hälsa.

Skolsatsningar finns i många län

Satsningar på placerade barns skolgång verkar finnas i många kommuner. Men utvecklingsarbetet med placerade barns skolgång ligger främst på lokal nivå, och det är inte självklart att det samordnas på regional nivå. I många kommuner pågick dessutom ett lokalt utvecklingsarbete långt innan BoU-satsningen började.

Halland uttrycker det så här: *Samtliga kommuner har nu någon form av insats för att stödja placerade barns skolgång.*

I **Skåne** arbetar kommunförbundet för förbättrad samverkan med elevhälsan

SkolFam och Letterbox Club

I många län finns kommuner som arbetar med SkolFam, en skolsatsning för familje-hemplacerade barn¹¹.

Idag används SkolFam av 26 kommuner i landet, Det nationella samarbetet kring SkolFam drivs med stöd av Stiftelsen Allmänna Barnhuset. En nationell effektutvärdering med matchad kontrollgrupp har genomförts av Forskningscentrum för psykosocial hälsa, på uppdrag av Socialstyrelsen. Utvärderingen blev klar i december 2016¹².

I **Jönköpings** län har man genomfört ett stort projekt, Letterbox Club Sverige¹³. Under 2016 har projektet avslutats och ett fortsatt arbete för att utveckla modellen och bygga en organisation som kan sprida arbetet till andra intresserade kommuner har påbörjats. En mer omfattande forskningsstudie planeras under 2018. Det fortsatta arbetet drivs av Region Jönköpings län tillsammans med Stiftelsen Allmänna Barnhuset, En bok för alla och forskare från flera olika lärosäten.

¹¹ Skolfam är en förebyggande arbetsmodell för att stärka skolresultat för familjehemplacerade barn, se vidare <http://www.skolfam.se/>

¹² www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20409/2016-12-7.pdf

¹³ Letter box club syftar till att stärka utsatta barns läsförmåga. Ett samarbete med biblioteket. Konceptet innebär att de deltagande barnen varje månad får ett paket hemskickat i sitt namn. Paketet innehåller bland annat: böcker, spel och matematiska övningar. Det har påvisats att bland annat läsningen förbättras tack vare paketet. Läs mer: www.letterboxclub.org.uk/ Modellen är utvärderad 2013 med stöd av Allmänna Barnhuset, <http://www.allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2013/12/Paired-Reading.pdf>

Hälso-och läkarundersökningar

Överenskommelser i 20 län

Vid utgången av 2016 hade 20 län tecknat överenskommelser om läkarundersökningar inklusive tandläkarundersökningar av placerade barn. Avtalen gäller såväl placeringar med tvång (LVU) som frivilliga placeringar (SoL). Till överenskommelserna finns i allmänhet samverkansrutiner som konkret beskriver hur samarbetet ska ske. En överenskommelse är på gång i det sista länet (**Västernorrland**).

Revidering av överenskommelserna

Under året har länen arbetat med att anpassa överenskommelserna inkl. tandvård för att passa det reviderade BBIC. Reviderade BBIC fokuserar på att identifiera hälsobehov hos alla barn som möter socialtjänsten. Det betyder att överenskommelserna ska innehålla rutiner för alla barn som utreds inom socialtjänsten. Ofta har arbetet samordnats av utvecklingsledarna tillsammans med representanter från hälso-och sjukvården.

Länets överenskommelse om hälso- och läkarundersökningar av placerade barn "ägs" nu av den regionala stödstrukturen i Östergötland, och tilldelad två särskilt utvalda personer från regionen och en av regionens kommuner. Implementering och uppföljning mm sker via de geografiska samverkansgrupper som finns i länet, där även de regionala utvecklingsledarna ingår. Just nu följs överenskommelsen upp och revideras.(Östergötland)

Implementering av överenskommelserna

Exempel på implementeringsstöd

I **Sörmland** har man haft lokala utbildningsdagar för socialsekreterare och elevhälsans personal i samtliga kommuner. Fokus har varit det tvärprofessionella samarbetet i reviderade BBIC när socialtjänsten utreder ett barn samt länets överenskommelse om hälsoundersökning/tandvårdsbedömning, i syfte att fler barns och ungas behov av undersökning ska bli korrekt bedömd. Efter utbildningsdagarna i Sörmland har flera kommuner bildat arbetsgrupper för att ta fram lokala rutiner för hur samarbetet mellan socialtjänsten och elevhälsan ska utformas. Under november påbörjades ett arbete med att göra lokala flödesanalyser, vilket innebär att utvecklingsledaren träffar barnutredarna kommunvis och gör en processkarta över arbetet med att utreda barns hälsa och beställa hälsoundersökningen/tandvårdsundersökningen. Syftet är att identifiera lokala hinder och hinder som måste lösas i samverkan med landstinget. Arbetet med flödesanalyserna fortsätter under början av 2017 (**Sörmland**).

I **Skåne** medverkar utvecklingsledaren i utbildning av läkare och socialsekreterare. I **Gävleborg** har tandvården fått en tydligare roll i arbetet.

Krafttag för fler hälsoundersökningar

Trots att överenskommelsen ska vara känd och det finns en tydlig rutin så rapporterar en del län att för få hälsoundersökningar gjorts, t.ex. **Halland, I**

I **Norrbottnen** kommer hälsoundersökningar för placerade barn att bli ett prioriterat område under 2017.

Västmanlands läns svar från SKL:s nationella kartläggning av hälsoundersökningar visade att endast 12,5 % av de placerade barnen fick en läkar-

undersökning¹⁴. Detta föranledde att utvecklingsledaren under 2016 gav information om överenskommelsen till chefer och nämndordföranden i länet för krafttag för implementering av överenskommelsen under 2017.

Värmlands resultat i den nationella kartläggningen om hälsoundersökningar visade att länets kommuner i mindre utsträckning än 2014 genomför läkarundersökningar vid placering, baserat på nio kommunsvar. Kommunerna uttryckte att det behövs ett ”omtag” när det gäller att följa de rutiner som finns efter den stora turbulens som varit sen hösten 2015 med ett stort antal nyanlända på kort tid. Samtidigt är det värt att uppmärksamma att den kommun som genomfört konsultationer och hälsoundersökningar för samtliga placerade barn också tog emot allra flest nyanlända.

Samverkan socialtjänst, hälso- och sjukvård och skola

Under våren 2016 antogs ”Utvecklingsplan för den sociala barn och ungdomsvården i **Jämtlands län**”. Ett av målen i utvecklingsplanen handlar om samverkan och ansvarsfördelning kring placerade barn med psykisk ohälsa. Den regionala samverkansarenan beslutade under våren 2016 att en arbetsgrupp skulle tillsättas för att diskutera samverkan och ansvarsfördelning vid samtliga placeringar av barn och unga (inte endast vid placering av barn- och unga med psykisk ohälsa). En arbetsgrupp har tillsatts i länet, med representanter från kommunernas socialtjänst, skolan, Barn- och ungdomspsykiatri (BuP) samt samordnare Barn- och utbildning inom Region Jämtland Härjedalen, utvecklingsledare BoU samordnar arbetet. Arbetsgruppen tar fram förslag på en överenskommelse med tillhörande riktlinjer för samverkan och ansvarsfördelning vid placering av barn i familjehem eller HVB. Överenskommelsen syftar till att tydliggöra samverkansskyldigheten och ansvarsfördelningen mellan huvudmännen, målet är att alla placerade barn ska få tillgång till den hälso- och sjukvård och den skolgång (med tillhörande stöd) som de har behov av.

I **Sörmland** har man kartlagt kommunernas VITS-grupper (sammansättning, möten, vilken ålder på barnen de vänder sig till mm.) och därefter har en läns-gemensam rutin tagits fram. En VITS-grupp är ett professionellt forum för samverkan där kommuner och landsting är representerade, och där insatser kring ett barn kan tas upp till en gemensam diskussion. Placerade barn och unga är ofta i behov av insatser från flera aktörer. Utvecklingsledaren har genomfört kartläggningen och skrivit rutinen, på uppdrag inom länets stödstruktur för samverkan.

I **Uppsala** har en samverkansrutin för socialtjänst och förskola/skola samt BVC och elevhälsa gällande barn och unga som ska placeras utarbetats.

Norrbotten har ordnat en läns-gemensam nätverksträff och utbildningsdagar för personal i socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård. Bland annat har Stefan Kling föreläst om sina erfarenheter och kunskaper kring placerade barns hälsa. Vidare har Annika Nordström, Region Västerbotten, föreläst om sitt forskningsprojekt ”Glesbygdens förutsättningar att uppmärksamma barn i riskmiljö”, vilket bland annat belyser skolans betydelse och behovet av samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

I **Värmland** genomfördes under våren 2016 sju tvärprofessionella seminarier på olika platser i länet, med totalt 400 deltagare från socialtjänst, förskola, skola och hälso- och sjukvård. Seminarierna utgjorde en del av implementeringen av reviderade BBIC.

¹⁴ SKL:s nationella kartläggning sammanställs och presenteras våren 2017.

Det var också ett sätt att brett förankra arbetet med den kommande länsöverenskommelse som innefattar tidigare regionala rutiner kring placerade barns hälsa och skolgång samt samverkan utifrån BBIC-dokument. Målsättningen var att under 2016 besluta om och påbörja implementeringen av länsöverenskommelsen ”Utveckling, lärande och hälsa för barn inom sociala barn- och ungdomsvården” och som rör samverkan mellan socialtjänst, förskola, skola, hälso- och sjukvård och tandvård vid utredning, öppenvårdsinsatser och placering. Arbetet har dock inte kunnat genomföras som planerat på grund av att landstinget i Värmland behövt mer tid för att klargöra ansvarsfördelning mellan sina olika psykologenheter. I november 2016 presenterade landstinget ett förslag på inrättande av ett psykologiskt konsultationsteam speciellt för sociala barn- och ungdomsvården. Detta innebär att länsöverenskommelsen nu är klar för att skickas ut på remiss och bedöms kunna beslutas i början av 2017.

I samband med rekrytering, utbildning och utredning av familjehem lyfts frågan kring skolgång och hälsa och är alltid en del av familjehemsuppdraget.

FoU-**Södertörn** har inlett ett samarbete med RFSU angående placerade barn och ungas sexuella hälsa. Detta samarbete har resulterat i ett treårigt projekt som finansieras av Arvsfonden. Under 2017 kommer man att påbörja arbetet som riktar sig till familjehem och ses som ett förebyggande arbete.

BoU-satsningen och kompetensfrågorna

Arbetet med kompetens- och utbildningsfrågor har blivit en alltmer viktig regional uppgift. På den regionala nivån finns möjligheter till strategisk samordning och stöd till kommunerna. Regeringen har haft olika regeringsuppdrag där regionerna och de regionala utvecklingsledarna kommit att få en samordningsroll, och där det funnits mycket att vinna för kommunerna på samordning. I BoU-satsningen har det under året funnits en arbetsgrupp för kompetens- och utbildningsfrågor med representanter från; **Göteborgsregionen, Jönköpings län, Stockholms stad, Uppsala län, Värmlands län, Västerbotten och Östergötland**

Regeringens kompetenssatsningar

Socialstyrelsen har under året haft flera regeringsuppdrag om personal- och kompetensförsörjning.

- Kompetensmedel till kommunerna (2013-2016)
- Stöd till introduktion, publicerat 2016 på www.kunskapsguiden.se
- Uppdragsutbildningar á 7,5 hp för socialsekreterare som varit yrkesverksamma mer än två år samt för arbetsledare (2015-2017)
- Bemanningssatsningen (2016-2019) riktad till kommunerna för att stärka bemanningen inom den sociala barn- och ungdomsvården

Uppdragen beskrivs närmare på sid 48-49, Den nationella samordningen.

Den regionala samordningen kring kompetensfrågorna

Majoriteten av utvecklingsledarna är involverade i kompetens- och utbildningsfrågorna.

När det gäller satsningen på Kompetensmedel till kommunerna, finns möjlighet för kommunerna att avsätta en pott för regional samordning. Utvecklingsledarna har haft en roll i detta, men på vilket sätt har varierat från län till län.

Utvecklingsledaren är ansvarig för att inventera behov, rekvirera medel för kompetenssatsningen från Socialstyrelsen, organisera utbildningsinsatser och redovisa förbrukade medel. (Gotland)

Medel från Socialstyrelsens kompetenssatsning planeras via en länsövergripande "kompetensgrupp" som består av IFO-chefer och den regionala BBIC-samordnaren samt utvecklingsledaren för barn och Unga-satsningen. Ett länsövergripande kompetensutvecklingsprogram för personal inom socialtjänstens område barn och unga för 2016 är framtaget där länet planerade aktiviteter framgår. Kompetensgruppen har planerat och haft gemensamma utbildningar och samverkat med Högskolan i Gävle kring vissa uppdragsutbildningar. Man har även haft chefsutbildning, processutbildning och utbildning kring anknytning. (Gävleborg)

I **Västernorrland** har kompetenssatsningen resulterat i att socialtjänsterna permanentat en utbildningsledare för samordning av länsgemensamma utbildningsinsatser inom EKB, BoU, Missbruk och beroende samt funktionsnedsättningar, tillsammans med utvecklingsledarna. Utbildningsbehovet inom dessa områden ska systematiskt inventeras årligen utifrån socialtjänsternas kompetensförsörjningsplaner.

9 av 10 kommuner har ordnat gemensam utbildning kring handläggning och dokumentation. (**Västmanland**)

Kompletteringsutbildning – en fråga lagd på is

Sedan 2014 finns behörighetskrav, socionomexamen eller annan relevant examen, för personal som arbetar inom den sociala barn- och ungdomsvårdens myndighetsutövning. Förra året var det flera län som redovisade kontakter med studievägledare på universitet och högskolor för diskussioner om kompletteringsutbildningar för barnhandläggare som saknade behörighet. Men då det inte är klargjort i Socialstyrelsens föreskrifter vad som är ”annan relevant högskoleexamen” är det också oklart hur valideringen ska gå till. Under året har länen/kommunerna intagit en avvaktande hållning.

Länens introduktions- och kompetensprogram

Nästan alla län har eller är på väg att ta fram introduktions- och kompetensprogram. Introduktionen ligger kvar på kommunerna i ett par län. Fler och fler län bygger också upp program för erfarna handläggare och arbetsledare

Introduktions- och kompetensprogram finns sedan flera år i **Uppsala län** och **Jönköpings län**.

I **Jönköpings läns** har kommunerna tillsammans tagit fram ett kompetensprogram för socialsekreterare inom barn- och ungdomsvården. Detta är en del av Socialstyrelsens kompetenssatsning och FoUrum ansvarar för att kompetensprogrammet genomförs enligt plan. Under 2016 har följande utbildningar och kurser genomförts: Introduktionskurs för nya socialsekreterare (två omgångar enligt modell som tagits fram i länet sedan flera år tillbaka), LVU-utbildning, Samverkanskurs och MI-utbildning.

I **Uppsala län** har den regionala utvecklingsledaren 50 procent avsatt för samordning av länets program för stabilitet och kompetensutveckling och det finansieras av kommunernas kompetensmedel. Stöd till introduktion, utbildningar, möjlig karriärväg för erfarna mm ingår. (Se FoU-rapport 2016-2.)

Jönköpings läns introduktionsprogram och Uppsala läns kompetenshjul finns beskrivet på www.kunskapsguiden.se i anslutning till Socialstyrelsens introduktionsstöd. Där finns också en beskrivning av **Gävleborgs** trainee-program.

Den grundstruktur för länsgemensam introduktion som startade i **Fyrbodals** hösten 2014 och som mynnade ut i ”Kompetensplan för sociala barn och ungdomsvården” kommer att följas också framöver. Den inventering av kommunernas kompetensläge som gjordes 2013 kommer att följas upp år 2017 för att dels se resultatet av den kompetenssatsning som gjorts samt för att uppdatera kompetensplanen. Den erfarenhet som finns är att introduktion tydligare måste kopplas ihop med arbetsledarskapet, medarbetarsamtal och respektive kommuns egen introduktion.

Länsstyrgruppen i **Sörmland** har beslutat att under perioden 2016 – 2018 ska kommunerna i länet gå samman om uppgiften att ge nya socialsekreterare inom social barn- och ungdomsvård en tvåårig introduktionsutbildning. Sedan starten

har totalt 75 socialsekreterare deltagit. FoU i Sörmland samordnar uppgiften åt kommunerna. Utbildningen innehåller åtta utbildningsdagar och lokalt mentorstöd (år 1) och yrkeshandledning i grupp och fortsatt lokalt mentorstöd (år 2). Finansiering sker enligt befolkningsunderlag i kommunerna och en tjänst 50 % för uppgiften är förlagd till FoU i Sörmland. Utvecklingsledaren BoU har varit delaktig i förarbetet inför beslut och samarbetar med den utvecklingsledare som anställts för uppgiften. En delredovisning kommer under våren 2017.

I **Värmland** startade hösten 2016 en länsgemensam introduktionsutbildning för nyanställda inom sociala barn- och ungdomsvården. Målgrupp är socialsekreterare inom sociala barn- och ungdomsvården som har anställts efter den 1 januari 2016 och som har mindre än två års erfarenhet som socialsekreterare inom sociala barn- och ungdomsvården.

Introduktionsutbildningen, på 8 dagar, utgår från Socialstyrelsens webbaserade stöd (www.kunskapsguiden.se) Grundutbildning i BBIC är också integrerad i utbildningen. Därutöver rekommenderas varje nyanställd att tilldelas en mentor. Under första året beräknas att 20 procent av arbetstiden avsätts till utbildning, introduktion i arbetet. Under detta år bör man också så långt möjligt ha enklare ärenden än en erfaren socialsekreterare. I den utvärdering som gjorts efter varje delmoment framgår det att utbildningssatsningen varit såväl uppskattad som behövlig. Vad som framgår tydligast är deltagarnas behov av ”uppfräschning” av redan befintlig kunskap, men även fördjupning och förståelsen av tillämpning av densamma. Erfarenhetsutbytet, grupparbeten och fallbeskrivningar framhålls särskilt.

I **Göteborgsregionen** har utvecklingsledaren på uppdrag av IFO-cheferna tagit fram ett två-årigt introduktionsprogram för nya socialsekreterare inom myndighetsutövningen barn och unga. Satsningen benämns ”Yrkesresan” och ska senare även omfatta erfarna socialsekreterare och chefer/arbetsledare.

Innehållet i Yrkesresan kommer att presenteras med hjälp av en webbplats som samlar bland annat filmer, webbutbildningar och skriftlig information.

Yrkesresan för nya socialsekreterare består av fyra olika delar: lokal arbetsplatsintroduktion, utbildning, yrkesinriktad handledning samt internt stöd. Själva utbildningsdelen har inspirerats av Socialstyrelsens yrkesintroduktion på Kunskapsguiden och omfattar bland annat BBIC. Utbildningen består av fyra dagars basutbildning följt av fem dagar med olika teman. En pilot av Yrkesresans introduktionsprogram med tillhörande webbplats kommer sannolikt att lanseras i maj 2017.

Stockholms stad har en stadsövergripande introduktionsutbildning på sex dagar för alla nyanställda socialsekreterare inom myndighetsutövning för barn och unga. Den startade i augusti 2016, med 4 utbildningsomgångar per år med ca 50 deltagare per gång. Utbildningen innehåller bland annat lagstiftning, handläggning, BBIC och barns delaktighet. Utöver utbildningen får handläggarna individuellt anpassat stöd från sin arbetsplats, oftast från en egen mentor som arbetar på heltid med att introducera nya socialsekreterare och närmsta arbetsledare.

I **Halland** har en länsgemensam introduktionsutbildning påbörjats 2016. Grunden är en återkommande två-dagars introduktion, och utöver dessa planerar man att ha särskilda fördjupningsutbildningar. Under 2016 genomfördes t.ex. Barnsamtalsutbildningar i två omgångar; barns respektive ungas delaktighet. Utbildningen i barnsamtal riktar sig till både nya och erfarna. Planerade utbildningar på temat samverkan och dokumentation fick ställas in eftersom den utbildningsansvariga slutade. *”Nu tänker vi nytt och vill att dessa delar ska ingå i den introduktionsutbildning som just nu är i planeringsstadiet”.*

Stockholm Nordvästs kommuner har en gemensam introduktionsutbildning för nyanställda inom området barn och unga, så kallad *BAS utbildning*. Efter en översyn av utbildningen, samordnad av FoU-Nordväst, satte BAS utbildningen igång igen hösten 2016. Utbildningen omfattar åtta temadagar och varje kommun ansvarar för en temadag. FoU-Nordväst har ett samordningsansvar och sköter administrationen. Utbildningen riktar sig till nyanställda med mindre än två års erfarenhet av myndighetsutövning inom området barn och unga.

Kommunförbundet i **Västernorrland** erbjuder ett basutbildningskoncept inom barn- och unga men även IFO-området i stort. Vid behov skapas fördjupade utbildningar. Basutbildningarna erbjuds nyanställda och relativt nya i yrket. Under året har basutbildningen "Kunskap för barn & ungas bästa" för handläggare inom socialtjänstens verksamhetsområde barn och unga genomförts, ca 150 socialsekreterare har deltagit. Andra utbildningar som har anordnats för handläggare inom socialtjänstens verksamhetsområde barn och unga är Samtal med barn och föräldrasamarbete, Att sätta mål, Att byta perspektiv - om barns delaktighet, skyddsbedömningar, risk och skydd samt standardiserade bedömningsinstrument.

I **Skaraborg** finns en 6- dagars delregional introduktionsutbildning för nyanställda uppbyggd. BBIC ingår och under utbildningsdagen Samverkan, medverkar utvecklingsledaren på temat samverkan utifrån Vårdsamverkan Skaraborg, Barn och unga och lokala samverkansgrupper.

I **Norrbottnen** kompletteras kommunernas egna introduktioner av nyanställda socialsekreterare inom den sociala barn- och ungdomsvården med ett koncept för samtalscirkel i syfte att stärka yrkesidentiteten, LuMo, Lust och motivation. Det är utvecklingsledaren som gjort det i samarbete med FoUI LuMo har lyfts upp som ett gott exempel vid Cecilia Grefves konferens, Förbättringsresan 2016.

Stockholm Nordost har ett introduktions- och kompetensutvecklingsprogram för handläggare med myndighetsansvar inom IFO. Programmet är ett komplement till kommunernas egna introduktions- och kompetensutvecklingsprogram. Programmets olika delar har inledningsvis vänt sig till nya handläggare, i syfte att de ska stärkas i sin yrkesroll. Programmet som startade hösten inleddes på temat yrkets utmaningar inom evidensbaserad praktik. För nya är syftet är att de ska stärkas i sin yrkesroll.

I **Örebro** län finns ett introduktionsprogram för hela IFO-området men det är inte obligatoriskt och därför ges utbildningarna utifrån aktuella önskemål. Som påbyggnad på introduktionen finns utbildningar inom barnsamtal och fördjupad BBIC-utbildning med anknytningsinriktning. Det finns också riktade utbildningar till socialsekreterare med mer än fem års erfarenhet.

Flera län kommer att starta introduktions- och kompetensprogram 2017, en del enbart för Barn- och unga medan andra gemensamt för hela IFO.

Skåne och **Kalmar** har man tagit fram länsgemensamma planer för introduktion som påbörjas våren 2017. I Kalmar planeras man vidare ett antal kurser samt en högskolekurs riktad mot handläggare med längre tid i yrket. Ambitionen är på sikt ha en introduktionskurs- och kompetenspaket för alla IFO:s områden.

Kronoberg har under året arbetet med att ta fram en länsgemensam plan för handledning och introduktion för nyanställda. Den är generell men har stort fokus på BoU. Växjö kommun ansvarar genom en utvecklingsledare har tagit fram planen, det sker i samarbete med länets IFO chefs nätverk

Östergötland har uppdrag från socialcheferna för år 2017 att arbeta med frågan om en gemensam yrkesintroduktion för socialarbetare.

Region **Gotland** kommer under 2017 att bygga någon form av gemensam introduktionsutbildning för samtliga socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen.

I **Jämtland** tar man fram förslag på introduktions- och vidareutvecklingsprogram för socialsekreterarna i länet. Det är ett mål i den regionala handlingsplanen för socialtjänstens barn- och ungdomsvård i Jämtlands län. Utvecklingsledaren har i uppdrag att samordna arbetet och det utgår bl.a. från Socialstyrelsens webbstöd.

Dalarna har ett uppdrag som pågår med att bygga upp en regional introduktion det bygger på Socialstyrelsens webbstöd och BBIC grundutbildning.

Västerbotten har kartlagt behovet av introduktionsprogram, under 2017 tas beslut hur man går vidare.

Blekinge har medverkat i planeringsarbete kring gemensam introduktion i länet för socialsekreterare och till att stödja mentorskapsutbildningar i samverkan med Linnéuniversitetet.

Utbildning för arbete med ensamkommande barn

Örebro Många som arbetar med ensamkommande barn har deltagit i MI-utbildningar både på grund- och fördjupningsnivå och på coachutbildning i syfte att starta coachgrupp på egen eller närliggande arbetsplats. Tre omgångar av introduktionsutbildningar för personal i ensamkommande-boenden har genomförts liksom en storföreläsning om anknytning och traumatisering.

I **Västernorrland** har ett antal utbildningar för personal inom socialtjänsten genomförts. Tvådagarsutbildningar i traumamedveten omsorg (TMO) vid 6 tillfällen (220 deltagare), Professionellt bemötande och förhållningssätt (105 deltagare), Kultur och samhälle i Afghanistan (125 deltagare), Ledningsansvaret HVB (18 deltagare), Socialtjänstens ansvar för ensamkommande (50 deltagare) samt en föreläsning om traumamedveten omsorg för våra samarbetspartners (70 deltagare).

Arbetsledarutbildningar

Västernorrland har genomfört Leda för resultat, ett utvecklingsprogram för ledningsfunktioner inom socialtjänsten under 2016. Totalt 7 seminarietillfällen, fem av länets kommuner har deltagit.

Halland har haft en arbetsledarutbildning på fem dagar som riktade sig till 1.e soc sekr, gruppledare samt enhetschefer. Det är en köpt utbildning och den ska återkomma i höst igen och därefter vartannat år.

I **Jönköping** har man haft en utbildning för första linjens arbetsledare

EBP – utbildningar

Västernorrland har genomfört EBP- utbildningar med närmare 400 socialsekreterare inom barn och unga området. Under 2014-2017 har dessa utbildats i evidensbaserad praktik, som en del av den länsgemensamma basutbildningen ”Kunskap för barn & ungas bästa - Evidensbaserad praktik i praktiken”, som har sin utgångspunkt i Socialstyrelserapporten ”Att arbeta evidensbaserat – en guide för praktiskt arbete”

I **Östergötland** har man arbetat med att arrangera cirklar som fokuserar på ”hur bygger man en evidensbaserad praktik i befintlig vardag?” Vad är en evidensbaserad praktik och hur ser det just nu ut i länets kommuner? Två parallella ”forskningsledda utvecklingscirklar”, under ledning av Dr Gunilla Avby och professor Per-Erik Ellström har löpt under 2016. I cirklarna deltog chefer och medarbetare från sex av länets kommuner.

Uppdragsutbildningar

Förra årets rapport innehöll många beskrivningar av län som hade upphandlat högskolepoängskurser, den regionala möjligheten att administrera hade underlättat detta. I denna redovisning är det färre. I årets rapport beskriver flera utvecklingsledare att de arbetat med att marknadsföra Socialstyrelsens uppdragsutbildningar. Intresset har varit stort men den ansträngda arbetsituationen har påverkat möjligheterna att delta.

I **Gävleborg** har utvecklingsledaren hjälpt till att marknadsföra Socialstyrelsens uppdragsutbildningar för socialsekreterare och arbetsledare vid träffar i kompetensgruppen men konstaterar samtidigt att få anmält sig.

Liknande svar kommer från **Dalarna, Fyrbodal och Västmanland**.

Utvecklingsledaren i Västmanland tog initiativ till ett möte med länets IFO-chefer och Karlstads universitet med anledning av detta. I Dalarna har många gått/går ledarskapsutbildningen som har varit mycket uppskattad.

Utvecklingsledaren i Värmland rapporterar att Uppdrags AB vid KAU genomför ”Nationell påbyggnads utbildning för socialsekreterare” på uppdrag av Socialstyrelsen. Denna kurs har ett liknande upplägg och innehåll som en tidigare kurs ”Analys i barnutredningar”, varför det hittills varit mycket få handläggare från **Värmland** som deltagit (4 st. under ht 2016).

Norrbotten rapporterar att man i början på året fick ställa in en uppdragsutbildning i ”Barns rättsliga ställning” där Norrbottens Kommuner hade avtal med Umeå universitet. Detta skedde samtidigt som Socialstyrelsens uppdragsutbildningar erbjöds. Det är oklart vad det var som orsakade det låga intresset, det kan ju finnas fler orsaker, men en är att Socialstyrelsens uppdragsutbildningar erbjöds samtidigt och konkurrerade ut de egna utbildningarna.

Den enda redovisade upphandlingen rapporteras från **Värmlands**. Våren 2016 genomfördes tredje omgången av ”Analys i barnutredningar”, en kurs om 7.5 hp på avancerad nivå. Kursen genomfördes i samarbete med Uppdrags AB vid Karlstads universitet och inom ramen för kompetenssatsningen. 21 handläggare från nio kommuner deltog. Sammanlagt har ca 80 handläggare från samtliga kommuner i Värmland gått ”Analys i barnutredningar” sedan första omgången våren 2014.

Handlingsplanen och personalrörligheten

Arbetet med SKL:s handlingsplan syftar till att skapa en mer stabil personalsituation och på så sätt bättre förutsättningar för socialtjänsten att klara sitt uppdrag att skydda och stödja barn och unga. Många av förslagen i handlingsplanen tangerar också utvecklingsarbetet i BoU-satsningen. Stabilitet i verksamheten är en viktig faktor i utvecklingsarbete. I arbetet med handlingsplanen har det funnits en arbetsgrupp med utvecklingsledare från: **Boråsregionen, Jämtland, Västerbotten, Uppsala län.**

Utvecklingsarbetet och personalrörligheten

Personalsituationen har med något undantag i något län varit fortsatt ansträngd 2016.

Många kommuner har mycket besvärligt att rekrytera och behålla socionomer. Personalrörligheten har inte enbart gällt socialsekreterare utan också närmaste arbetsledare, IFO-chefer och socialchefer.

”Personalrörligheten slår hårt i alla kommuner, men i den lilla kommunen kan en uppsägning innebära att man mister nära på 100 % inom ett kunskapsområde” (Sörmland).

Verksamheternas tid går åt till att rekrytera och introducera nyanställda och att hantera akuta ärenden som måste lösas och prioriteras framför utvecklingsarbetet.

Svårigheter att bedriva ett långsiktigt arbete då våra nätverks deltagare ofta byts ut. Många processer behöver starta om flera gånger för att få med alla verksamheter. Det är också svårt att få ut information till den det berör eftersom kontaktpersoner och sändlistor fort byts ut och blir inaktuella. I några kommuner är ledande funktioner bemannande med konsulter som inte har mandat att fatta beslut på längre sikt. Sammantaget med att kommunerna måste lägga resurser på att rekrytera och introducera ny personal blir följden att viktigt utvecklingsarbete försvåras. (Stockholm Nordväst)

Bilden är dock blandad, vissa kommuner har högre grad av stabilitet, medan andra kommuner har fått hålla verksamheten igång med hjälp av konsulter och unga nyutexaminerade socionomer.

Personalrörligheten har påverkat arbetet vad gäller olika utvecklingsarbeten. I flera rapporter beskriver att det varit svårt att få stabilitet bland utbildare för BBIC och utbildningar för familjehem.

Det har varit svårt att fylla planerade uppdragsutbildningar med deltagare och i forskningscirkeln för barns delaktighet har det blivit avhopp från en kommun pga. personalsituationen. Planerade aktiviteter i kompetensprogrammet har också varit svåra att genomföra. (Gävleborg)

Ja, efterfrågan på bas-utbildningskonceptet är konstant då antal nya socialsekreterare inte avtar. Inom andra utvecklingsprocesser märks en svårighet att hålla utvecklingstempot då vardagen på hemmaplan kräver mycket fokus och energi. Utrymmet för utveckling i verksamheterna är litet. (Västernorrland)

Trots en stor personalomsättning så rapporterar några län att utvecklingsarbetet inte påverkats märkbart.

Det finns en stark ambition och vilja att prioritera utvecklingsarbetet trots en hög personalomsättning och en allmänt hög arbetsbelastning. Detta är en framgångsfaktor för i vårt län. (Kronoberg)

Den pressade personalsituation har också medfört önskemål om mer samordning i länet, då det blivit alltmer tydligt att det blir svårt att bedriva utvecklingsarbetet på egen hand, framför allt i de mindre kommunerna. (Kalmar)

Även om inte utvecklingsarbetet kan ha det tempo som önskas så finns det en stark vilja i länet att fortsätta utvecklingsarbetet trots en ansträngd situation. Visst utvecklingsarbete har också kommit till stånd på grund av personallikheten. Till exempel arbetet med introduktionskurser, arbetstygds-mätningar och arbetet med ett traineeprogram. (Jönköpings län)

Trots (en ansträngd personalsituation) har uppslutningen till genomförda aktiviteter varit god, även om många känt stress över att svika sina kollegor och sina åtaganden genom att inte vara på arbetsplatsen. (Östergötland)

Handlingsplanen

Implementeringen av handlingsplanen ”Stärkt skydd barn och unga” började hösten 2015 och har pågått sedan dess och under hela 2016.

Under året har det arrangerats upptakter i 11 län/delregioner (**Halland, Boråsregionen, Skaraborg, Östersund, Blekinge, Skåne, Uppsala län, Jönköpings län, Kalmar län, Östergötland, Gotland**) I ytterligare 4 län/delregioner har man haft uppföljande länsdialoger; **Boråsregionen, Göteborgsregionen, Kalmar och Norrbotten.**

En del län har valt att arrangera upptakter genom att bjuda in den nationella nivån från SKL och eller regeringens nationella samordnare, och att samtidigt presentera vad som är på gång i länet. Andra medverkande har varit socialhögskolorna, fackföreningarna, forskare etc. Deltagare har varit nyckelpersoner i kommunerna, socialchefer, förtroendevalda, utvecklare och strategiska personer. Några län har inte haft någon särskild upptakt utan arbetat med handlingsplanens förslag i olika nätverk.

Oavsett hur arbetet inletts har uppgiften för länen varit att hitta former för att prioritera, samordna och driva arbetet på regional nivå. Det behövs i allmänhet ett uppdrag av socialchefsgruppen i länet med politisk förankring för att arbeta med handlingsplanen. Länen har oftast valt att utse en regional styrgrupp och att låta utvecklingsledaren samordna arbetet. Men det finns olika varianter, i **Kronoberg** har uppdraget att implementera handlingsplanen har tilldelats IFO chefsnätverket, som utvecklingsledaren träffar regelbundet. I något län, **Uppsala län**, där framtiden är osäker avseende regionala utvecklingsledare inom området så valde man att lägga arbetet med SKLs handlingsplan på FoU-samordnaren som är den som har en tills vidareanställning.

De vanligaste områdena som regionerna fått i uppdrag av kommunerna att arbeta med är:

- Personal- och kompetensförsörjning
- Placerade barn och familjehemsfrågor

SKL har föreslagit att kommunerna tar fram egna utvecklingsplaner som sammanställs till en regional utvecklingsplan. Dessa blir viktiga underlag för det lokala och regionala arbetet samt för SKL för att bedöma vilket nationellt stöd länen behöver. Merparten av länen har tagit fram regionala planer. De kommuner

som ingår i den kartläggning som regeringens samordnare Cecilia Grefve genomför och som tar fram plan för handling, tar inte fram någon ytterligare plan.

Här är ett exempel på hur arbetet med handlingsplanen fortsatt i **Västerbotten**.

Referensgruppen för FoU Välfärd (idag kallat FoU-rådet bestående av fyra socialchefer och en primärvårdschef) har i uppdrag att arbeta vidare med de punkter som valts ut ur handlingsplanen och som viktiga att arbeta med för Västerbotten. Referensgruppen gav i uppdrag till utvecklingsledarna att kartlägga behov och formulera förslag för fortsatt bearbetning av de förslag som prioriterats. Kartläggningar av personalförsörjning och kompetensfrågor har 2016 gjorts genom kontakter med alla kommuners IFO-chefer. Kartläggning av vilka behov som finns för att stärka familjehemsvården har också skett och som har utmynnat i förslag på förbättringar. Kartläggning och förslag till regional plan har sedan presenterats för socialchefsnätverket i november 2016. Den regionala planen är nu ute för bearbetning i respektive kommun. Socialchefsverket ville involvera skolan eftersom en del av planen handlar om samverkan med skola. I slutet av februari fattar socialchefsnätverket beslut om den regionala planen.

Utvärdering och forskning på BoU-satsningen

Extern utvärdering

Enligt överenskommelsen från 2011 skulle utvecklingsarbetet utvärderas. SKL gav Professional Management AB i uppdrag att utvärdera BoU-satsningen. En delrapport presenterades i början av 2013 och en slutrapport 2016. Slutrapporten bygger bl.a. på webbenkäter som skickats ut till socialchefer eller motsvarande i samtliga kommuner samt till alla utvecklingsledare BoU.

Trefjärdedelar av kommunerna nöjda med det regionala stödet

Rollen som utvecklingsledare anses överlag ha blivit tydligare över åren. 75 procent av kommunerna anser att utvecklingsledarna utgjort ett värdefullt stöd, en bra länk mellan nationell och kommunal nivå. De har drivit viktiga frågor: BBIC-arbetet, spridning av ett ”Ett hem att växa i”, länsgemensam introduktion och kompetensutveckling, överenskommelser mellan kommun och landsting. Nätverksskapandet och ökad samverkan inom länet/regionen har varit ett viktigt bidrag. Cirka 70 procent av kommunerna ser bestående positiva effekter av BoU-satsningen. Främsta framgångsfaktorerna är enligt utvecklingsledarna den regionala nivåns strategiska funktion och dess nätverk. Dock har stödet fungerat olika väl i olika län/regioner.

Trefjärdedelar anser att BoU-satsningen är regionalt förankrad

75 procent av respondenterna anser att BoU-satsningen i hög utsträckning ingår i de regionala stödstrukturerna. I de fall den regionala stödstrukturen inte anses fungera fullt ut, handlar det om att det inte finns någon grundbemanning för långsiktigt regionalt utvecklingsarbete inom barn och unga. Andra skäl till svaga regionala stödstrukturer är omorganisationer och uppsplittring av stödstrukturen på flera FoU-miljöer. Knappt hälften av kommunerna bedömer den regionala stödstrukturen som långsiktigt stabil även utan statligt stöd.

Viktig samverkan med BBIC-nätverken

BoU-satsningen har förstärkt de regionala BBIC-nätverken, samtliga utvecklingsledare har regelbundet samarbete med de regionala BBIC-nätverken. På nationell nivå finns ett samarbete mellan Socialstyrelsens BBIC-nätverk och BoU-nätverket. När det gäller implementeringen av det reviderade BBIC upp- lever utvecklingsledarna att samarbetet med Socialstyrelsen inte fungerat så bra. Av svaren framgår att man önskat att Socialstyrelsen visat mer lyhörddhet och intresse för hur det fungerar ute i landet.

Det nationella stödet från SKL uppskattas

Utvecklingsledarna uppskattar den nationella samordningen av SKL, och anser att den nationella samordnaren har gjort ett mycket värdefullt arbete. Det har varit en tydlig nationell samordning och vägledning, möjlighet att påverka, snabbt informationsflöde, informativa och bra nätverksmöten.

Stödet från andra utvecklingsledare som det nationella BoU-nätverket ger är också mycket uppskattat, vilket ger goda möjligheter till erfarenhetsutbyte, inspiration och en överblick över vad som händer i landet.

Vikten av fortsatt långsiktigt stöd

För en fortsatt utveckling av den sociala barn- och ungdomsvården behövs nationell samordning, fortsatt stöd till regional samverkan samt kompetensutveckling och utbildningsinsatser. Vidare framförs vikten av långsiktighet i nationellt och regionalt stöd så att utvecklingsarbetet inte endast kommer att bestå av kortsiktiga satsningar.

Forskning på BoU-satsningen

I ett pågående avhandlingsarbete undersöker kommundoktoranden Harald Gegner styrningen av socialt arbete och professionen med evidensbaserad praktik, EBP, som ett empiriskt exempel, närmare bestämt BoU-satsningen.

Arbetstiteln för projektet lyder: Etableringen av en evidensbaserad praktik, EBP inom social barn- och ungdomsvård utifrån de årliga överenskommelserna mellan staten och SKL (Barn- och unga satsningen).

Gegner är intresserad av dynamiken som uppstår genom detta upplägg, men även på vilket sätt dialogen mellan professionen på olika nivåer och med staten (socialdepartement och statliga myndigheter) kan bidra till utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst. Forskningen handlar om att förstå något mer om de ”mekanismer” som styr att saker och ting blir som de blir och drar lärdomar av det. Det är således inte någon utvärdering av BoU satsningen eller om BoU-satsningen är bra eller dålig.

Gegner har följt BoU-satsningen under hela 2016 och har deltagit vid flera av de nationella nätverksträffarna som observatör. En enkät har gått ut till utvecklingsledarna och intervjuer har gjorts samt dokumentgranskning.

Några iakttagelser och motsägelser

Utvecklingsledarna beskriver att det är svårt att få BoU satsningen att landa i kommunerna (saknas mottagare). Kommunerna har olika förutsättningar och satsningen har svårt att bli en del av kommunernas vardag. Samtidigt visar utvärderingen av Professional Management att majoriteten av kommunerna ser positiva effekter av satsningen

EBP är en teoretisk, ganska självklar modell som är svårt att definiera och omsätta i praktiken. Men man är överens om vad EBP innebär inom ramen för BoU-satsningen. EBP beskrivs som tydligt och samtidigt otydligt

Resurser, kortsiktighet beskrivs som ett problem, olika resurser/förutsättningar i de olika länen. Trots relativt små resurser är en stor del av utvecklingsledarna nöjda med resurser som finns

Det beskrivs enstaka aktiviteter som görs i länet, där vissa kommuner deltar. Aktiviteterna redovisas sedan i generella termer, t ex ”i vårt län jobbar vi med barns delaktighet”.

Den nationella samordningen

SKL:s roll och utgångspunkter i utvecklingsarbetet

Grundläggande för samordningen är förankringen och dialogen med länen och kommunerna via utvecklingsledarna. Utvecklingsarbetet måste vara lokalt efterfrågat för att nödvändiga förändringar ska kunna åstadkommas. Därför är viktigt att stödja och löpnade fånga upp det lokala engagemanget och erfarenheterna i utvecklingsarbetet.

En del i den nationella samordningen handlar om att med hjälp av utvecklingsledarna ta fram underlag som belyser förbättringsområden på regional nivå och sammanställa till nationella bilder. Under året har utvecklingsledarna varit involverade i två kartläggningar; senaste kartläggning av i vilken utsträckning socialtjänsten använder administrativ personal som avlastning i social barn- och ungdomsvård samt kartläggningen av hälsoundersökningar när det gäller placerade barn och unga. De nationella underlagen kan användas för att identifiera strategiskt viktiga frågor som det finns effektivitets- och samordningsvinster att driva samlat, ”Alla ska inte behöva uppfinna hjulet”.

En viktig del i arbetet handlar om att synliggöra och driva de frågor som kommunerna inte kan lösa själva; det kan vara en fråga som den regionala nivån kan samordna och stödja eller annars kan det vara en fråga som måste drivas på nationell nivå. Exempel på regional samordning är länen introduktions- och kompetensprogram, och exempel på nationellt samordning SKL:s arbete för att underlätta kommunernas implementering av reviderade BBIC.

Arbetsgrupperna

Viktiga för delaktigheten

En hög grad av delaktighet är ett av utvecklingsarbetets signum. Ett sätt att öka graden av engagemang är att involvera utvecklingsledarna i det nationella arbetet. Genom arbetsgrupperna tillvaratas också nätverkets olika kompetenser vilket bidrar till ökad kvalitet i utvecklingsarbetet.

Det har bildats olika arbetsgrupper med utvecklingsledare. Under 2016 har följande arbetsgrupper funnits;

- Hälsoundersökning för placerade barn
- Kompetensfrågor
- Spridningsgruppen av Socialstyrelsens kunskapsstöd
- Handlingsplanen för den sociala barn- och ungdomsvården
- Cecilia Grefves spridningskonferens

Arbetsgrupperna är flexibla, de anpassas och ändras vartefter behoven växlar i utvecklingsarbetet. Arbetsgrupperna träffas mestadels i anslutning till det nationella BoU-nätverkets möten.

Strategisk betydelse

Arbetsgrupperna har kommit att få en alltmer strategisk betydelse, som samlad expert-röst för alla regionala utvecklingsledare och för påverkan på den nationella utifrån kommunernas behov. För arbetsgruppen för Cecilia Grefves

spridningskonferens har kontakten med den nationella nivån varit given. För arbetsgrupperna Kompetens och Spridning är kontakten med och ingången till Socialstyrelsen viktig.

Exemplet Spridningsgruppen illustrerar detta på ett bra sätt.

En särskild arbetsgrupp med fem utvecklingsledare från **Dalarna, Gävleborg, Jönköping, Norrbotten och Sörmland** har fungerat som stöd till övriga regionala utvecklingsledare och varit beredande inför det nationella BoU-nätverket.

Spridningsgruppen skapades 2012 när Socialstyrelsen skulle implementera ”Trygg och säker vård”. De regionala utvecklingsledarna var utpekade i implementeringen av regeringsuppdraget

De kunskapsstöd som skulle spridas var;

- Föreskrifter, allmänna råd (SOSFS 2012:11)
- Handbok om socialnämndens ansvar och uppgifter för barn och unga i familjehem/HVB
- Vägledning om placerade barns skolgång och hälsa
- ”Ett hem att växa i” – grundutbildning för jour- och familjehem
- BRA – systematisk bedömningsmetod för utredning av familjehem

För implementeringen av Familjehemsutbildningen ”Ett hem att växa i” gjordes det en noga planering samarbete med Socialstyrelsen, som förutom att ta fram materialet utbildade ”super-utbildare” som i sin tur skulle utbilda regionala utbildare. Varje län inventerade utifrån sina behov och med de regionala utvecklingsledarna som nyckelpersoner och spridningsgruppen som samordnare. Första omgången utbildades 188 utbildare och andra omgången utbildades 112 utbildare. Den regionala samordningen har bidragit till mer likhet i landet, att alla kommuner får tillgång till familjehemsutbildning, även mindre kommuner.

Efter detta har spridningsgruppen fortsatt ha regelbundna träffar (2 ggr/termin) med Socialstyrelsen. Där har Socialstyrelsen möjlighet att upp nya kunskapsprodukter som ska spridas och där ger spridningsgruppen förslag på bästa sätt att sprida eller komma med synpunkter på upplägg av projekt, t.ex. enkätundersökningar.

Gruppen är viktig för den nationella samordningen av utvecklingsarbetet.

Samarbetet med Socialstyrelsen i olika regeringsuppdrag

Samarbetet med Socialstyrelsen har till stor del byggt på insatser från *Spridningsgruppen* och *Kompetensgruppen*.

Samarbete kring spridning av kunskapsprodukter

Under året har samarbete fortsatt kring spridningen Socialstyrelsens kunskapsstöd, t ex handbok om ensamkommande barn. *Spridningsgruppen* har aktivt tagit del i detta arbete genom att lämna synpunkter på upplägg och texter. (se Spridningsgruppen ovan)

Vid halvårsskiftet 2014 upphörde Socialstyrelsens regeringsuppdrag om stöd till implementering av familjehemsutbildningsmaterialet ”Ett hem att växa ” och därmed upphörde också det nationella stödet. SKL och utvecklingsledarna har påtalat behovet av nationell förvaltning, detta för att kunna garantera långsiktigt och kvalitetssäker utbildning.

Kompetensmedel till kommunerna

Regeringen har under 2013-2016 bedrivit ett långsiktigt utvecklingsarbete avseende personalens kompetens inom den sociala barn- och ungdomsvården. Socialstyrelsen har i uppdrag att fördela medlen till kommunerna, som haft möjlighet att söka ur en pott om 57 Mkr/år¹⁵. Det första året rekvirerade 263 kommuner medel för att genomföra kompetensutveckling. Resultaten visar att merparten av medlen använts för kortare en- och tvådagarskurser. Behovet av regional samordning för mer effektivt utnyttjade kompetenssatsningar har framhållits och sedan 2014 har det funnits möjlighet att använda viss andel av medlen för administration och samordning. Uppdraget har skett i samråd med de regionala utvecklingsledarna. En slutrapport kommer 2017.

Stöd till introduktion och uppdragsutbildningar

Socialstyrelsen tog under 2015 fram ett webbaserat stöd som ger en bild av vad ett introduktionsprogram kan innehålla. Regeringsuppdraget har skett i samråd med de regionala utvecklingsledarna, främst *Kompetensgruppen*, och inleddes med att utvecklingsledarna kartlade befintliga introduktionsprogram i kommunerna och behov. Socialstyrelsens introduktionsstöd bygger på ett antal teman där myndighetens rapporter och filmer av relevans för området sorterats in. Ett tema beskriver hur några av länens introduktionsprogram har lagts upp. Introduktionsstödet lanserades i början av 2016 och finns på Kunskapsguiden (www.kunskapsguiden.se). Det kan kompletteras med mer material, som filmer och webb-utbildningar

Socialstyrelsen har ett annat regeringsuppdrag att ta fram två uppdragsutbildningar á 7,5 högskolepoäng. En ledarskapsutbildning för arbetsledare inom socialtjänstens individ- och familjeomsorg och en påbyggnadsutbildning för socialsekreterare med mer än två år i yrket. Ledarskapsutbildningen började våren 2016 och påbyggnadsutbildningen hösten 2016. Fyra utbildningar per område ska genomföras och utbildningarna ska vara klara i juni 2018. Uppdraget sker i samråd med SKL och de regionala utvecklingsledarna, främst *Kompetensgruppen*. Ett starkt önskemål är att utbildningarna främst bygger på distansundervisning. Personalsituationen i kommunerna är ansträngd och det finns också farhågor om att de utbildningsplatser som Socialstyrelsen erbjuder inte kommer att kunna fyllas. Samrådet är viktigt för att bevaka den aspekten.

Bemanningsatsningen

Regeringen genomför under perioden 2016-2019 en stimulanssatsning riktad till kommunerna för att stärka bemanningen inom den myndighetsutövande verksamheten i den sociala barn- och ungdomsvården. Årligen avsätts 210 miljoner kronor. Socialstyrelsen har haft i uppdrag att utforma satsningen, och föreslagit att medlen får användas till att anställa socialsekreterare och till att inrätta särskilda tjänster för erfarna handläggare, rekrytera arbetsledare eller administrativ personal i syfte att frigöra tid för såväl handläggarna som arbetsledarna i arbetet med myndighetsutövning. Det har skett i samråd med *de regionala utvecklingsledarna*.

Utveckling av BBIC för systematisk uppföljning

Socialstyrelsen lanserade det reviderade BBIC i oktober 2015 dock utan att alla delar var klara. Det gällde bland annat informationsspecifikationen med förslag

¹⁵ För 2016 kommer summan minskas till 24 Mkr.

på BBIC-statistik. En första variabel-lista med förslag på statistik-uttag publicerades våren 2016, men utan att den testats i praktiken¹⁶. Det var också klart att Socialstyrelsen inte kunde begära in BBIC-statistik från kommunerna, då Socialstyrelsen endast kan ta uppgifter till den officiella statistiken. Under 2016 har SKL testat BBIC:s variabellista i projektet webb-kollen (se sid.) SKL publicerade under 2016 en kravspecifikation för BBIC IT, som stöd till kommunerna vid upphandling av IT-stöd för BBIC.

Under 2016 har kommunerna intagit en avvaktande hållning, flertalet väntar på mer tydlighet och bättre nationell samordning från Socialstyrelsen och SKL, när det gäller vilka statistikuppgifter som ska användas och hur kravställningen till IT-leverantörerna ska se ut.

En fråga för samråd har varit utbildningen i det reviderade BBIC, där SKL haft önskemål om att BBIC-utbildningen blir mer praktik-nära. BBIC-licensen har också varit en fråga för diskussion.

Hälso- och läkarundersökningar av placerade barn

Socialstyrelsens konsultationsdokument för hälso-och läkarundersökningar till reviderade BBIC, kom först under februari 2016, vilket försenat länens implementeringsarbete. Utgångspunkten i det reviderade BBIC är att barns hälso-problem ska fångas upp tidigt vilket innebär att frågan om hälsa inte bara handlar om placerade barn. Under året har implementeringsfrågorna av länens överenskommelser mellan socialtjänst och hälso-och sjukvård har varit i fokus.

SKL har under hösten gjort en uppföljande kartläggning till den tidigare kartläggningen (2014) som involverat utvecklingsledarna. Resultaten och hur vi går vidare kommer att diskuteras 2017.

Handlingsplanen och utvecklingsarbetet

Arbetet med implementeringen av handlingsplanen beskrivs på sid. x. Arbetet med handlingsplanen stäms regelbundet av med SKLs politiker i beredningen för socialpolitik och individomsorg, med socialchefsnätverket och nätverket för regionala samverkans-och stödstrukturer. Till arbetet finns också en styrgrupp bestående av avdelningschefer på SKL.

Under 2016 har SKL erbjudit fortsatta länsdialoger, med medverkan från Arbetsgivarpolitiska avdelningen för att diskutera kompetensförsörjnings- och arbetsmiljöfrågor. Vid vissa länsdialoger, med början från hösten, har representant från psykisk hälsa, SKL medverkat efter önskemål från län som velat diskutera samverkan mellan socialtjänst och barnpsykiatri.

Arbetsgivarpolitiska avd. har medverkat vid 6 länsdialoger och Psykisk hälsa vid 2 länsdialoger (med början från hösten 2016).

Samverkan med regeringens samordnare

Den nationella samordnaren, Cecilia Grefve, ska i dialog med företrädare för 50 kommuner stärka och stödja socialtjänsten i deras arbete med den sociala barn-och ungdomsvården. Arbetet ska stimulera och inspirera socialtjänsten att utveckla verksamheten på bästa möjliga vis för att möta de utmaningar som finns. Uppdraget som ska ske i samråd med SKL och de regionala utvecklingsledarna

¹⁶ Informationsspecifikation 2,0, publicerad mars 2016. Informationsspecifikation 3,0 publicerades november 2016.

har fortsatt. Under året har Cecilia Grefve medverkat vid tre nationella nätverks-träffar. Därutöver har ett kommunbesök genomförts tillsammans med regeringens samordnare och SKL:s nationella samordnare. Kommunbesöket hade fokus på tidiga och samordnade insatser.

Under året har det också varit ett nära samarbete kring planeringen av spridningskonferensen "Förbättringsresan" den 30 augusti där en arbetsgrupp med utvecklingsledare från **Skåne, Norrbotten, Stockholms stad** och **Dalarna** medverkade i planeringen.

Den nationella samordningen

Länen är överlag mycket nöjda med samordningen från SKL. Den nationella överblicken ger styrka och legitimitet vilket underlättar att driva strategiskt viktiga frågor. Länen och kommunerna får också möjlighet att påverka nationella myndigheter och peka på brister. Någon pekar på att lokal och regional kompetens tas till vara och att samtliga län involveras i utvecklingsarbetet och att utvecklingsledarnas kompetens tas till vara, exempelvis genom tillsättandet av olika arbetsgrupper. Några pekar också på det positiva samarbetet med regeringens nationella samordnare och BoU-satsningen.

Till det negativa i själva satsningen är att skola och psykisk hälsa inte ingår i BoU-satsningen. Negativt när det gäller SKL:s samordning är att SKL borde använda sig av mer webb-möten, färre fysiska möten och färre mejlutskick.

Det nationella BoU-nätverket

Under 2016 har BoU-nätverket haft sammanlagt fyra träffar. Uppslutningen vid träffarna har varit mycket god och nära nog samtliga utvecklingsledare har deltagit varje gång. På agendan för träffarna står alltid de gemensamma prioriterade frågorna.

- Spridning av Socialstyrelsens kunskapsprodukter,
- Läkarundersökningar placerade barn
- Kompetensfrågor – samverkan med Socialstyrelsen
- Handlingsplanen
- Samverkan med regeringens nationella samordnare Cecilia Grefve
- BBIC-statistiken och IT-stödet,
- Barns brukarmedverkan.

Datum/teman vid till BoU-nätverkets träffar 2016:

17-18 februari	Arbetsstyngdsmätning
11-12 maj	EBP-överenskommelsen och BoU-satsningen efter 2016...
21-22 september	EKB och representant EKB-förening
30 nov – 1 dec	Forskning på BoU-satsningen, Harald Gegner

Introduktion nya utvecklingsledare har genomförts vid ett tillfälle februari, 2016.

Kontaktuppgifter till de regionala utvecklingsledarna

På SKL:s webbplats finns kontaktuppgifter till de regionala utvecklingsledarna.

<https://skl.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/barnochunga/regionalautvecklingsledare/kontakttilanen.2303.html>

Nationellt BoU-nätverk & BBIC-samordnare

På nationell nivå finns ett samarbete mellan Socialstyrelsens BBIC-nätverk och SKL:s nationella BoU-nätverk. Under året har SKL och Socialstyrelsen arrangerat två möten med de regionala utvecklingsledarna och de regionala BBIC-samordnarna. Vid dessa möten har det samlats runt ett 60-tal personer.

Datum och teman för BoU & och BBIC-träffar 2016:

2 juni Webb-kollen, forskning på BBIC Tore Svendsen.

7 december Konsultationsdokument Hälsa

Medlemsbesök

Under 2016 har den nationella projektledningen genomfört 16 läns-dialoger/delregioner dels utifrån BoU-satsningen och dels implementeringen av handlingsplanen. De län/kommuner som besökts är:

Våren 2016

Halland (Halmstad)

Boråsregionen (Borås)

Jämtland (Östersund)

Skaraborg (Skövde)

Blekinge (Ronneby)

Skåne (Höör)

Uppsala län (Uppsala)

Jönköpings län (Jönköping)

Kalmar län (Kalmar)

Hösten 2016

Boråsregionen (Borås)

Östergötland (Rimforsa)

Göteborgsregionen (Göteborg)

Kalmar län (Kamar)

Stockholm Nordost (Mörby C)

Norrbottnen (Luleå)

Gotland (Visby)

Därutöver har SKL medverkat vid

Presidiekonferens i Kalmar

Kommunbesök i Umeå och Hässleholm för att ta del av hur kommunerna arbetar med första linjen.

Barn- och Unga satsningen

Redovisning av 2016 års arbete

Det regionala utvecklingsarbetet inom den sociala barn- och ungdomsvården bygger på en överenskommelse mellan regeringen och SKL. Utvecklingsarbetet, kallat BoU-satsningen, har gjort det möjligt för alla län att anställa regionala utvecklingsledare. År 2016 var sista året för denna satsning. Frågan är hur BoU-satsningen kan fortsätta som ett regionalt stöd ett långsiktigt förbättringsarbete kring inom den sociala barn- och ungdomsvården.

I den här rapporten beskrivs 2016 års arbete med de prioriterade frågorna om utveckling av systematisk uppföljning av den sociala barn- och ungdomsvården främst utifrån Barns behov i centrum (BBIC), inklusive barn och ungas brukar-medverkan, förbättringsarbete med placerade barns hälsa och skolgång samt spridning av Socialstyrelsens kunskapsprodukter.

I rapporten beskrivs också betydelsen av att bygga upp strukturer för kunskaps-spridningen utifrån kommunernas behov, där den regionala nivån med utvecklingsledare har varit avgörande.

Rapporten bygger på de lägesrapporter om utvecklingsarbetet under 2016 som inkommit till SKL från samtliga 21 län/regioner.

Upplysningar om innehållet
Kjerstin Bergman, kjerstin.bergman@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2017
ISBN: 978-91-7585-471-7
Text: Kjerstin Bergman

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se. ISBN 978-91-7585-471-7